

Stichting Vakantiebesteding Alkmaar

Basishandboek

Inhoud

1	Historie JOL.....	4
1.1	Hoe het allemaal begonnen is	4
1.2	Organisatie.....	4
2	De activiteit	5
2.1	Speluitleg.....	5
2.2	Verdelen van kinderen	7
2.3	Rol van de leiding	7
2.4	Evaluatie.....	8
2.5	Afmatspel	8
2.6	Tel de kinderen!.....	8
3	Dagindeling.....	9
3.1	Wakker worden, ontbijt, opruimen	9
3.2	Vorbereiding en uitleg.....	9
3.3	Ontvangst	9
3.4	Opening.....	9
3.5	Overdag	10
3.6	Opruimen en dagsluiting	10
3.7	Evaluatie.....	10
4	Orde.....	11
4.1	Populariteit	11
4.2	Hoe houd je orde?.....	11
4.3	Algemene regels.....	12
5	Kinderen.....	14
5.1	Leeftijdsspecifieke eigenschappen	14
5.2	Goed en fout.....	15
5.3	Probleemgedrag.....	15
6	Communicatie.....	22
6.1	Aannames.....	22
6.2	Communicatie.....	22
6.3	Regelen op de laatste dag	22
6.4	Communicatie tussen leiding.....	22
6.5	Afzeggen	23
6.6	Tijdens de JOL.....	23
6.7	Communicatie naar buiten	23
7	Problemen in het team	25
7.1	Problemen voorkomen	25
7.2	Praat erover.....	26
7.3	Kritiek geven	26
7.4	Kritiek ontvangen	28
7.5	Meer weten?.....	29
7.6	Vertrouwenspersonen	29
7.7	Seksueel ongewenst gedrag.....	30
8	Stichtingszaken.....	31
8.1	Adressen.....	31

8.2	Inleveren bij de stichting.....	31
8.3	Leidinggeld.....	31
8.4	Verzekeringen	32
8.5	Algemene verplichtingen bij schade	32
9	Procedures bij noodgevallen	33
9.1	EHBO-procedure	33
9.2	Procedure ongevallen	33
9.3	Ontruimingsplan	34
10	Taakverdeling	35
10.1	Projectleider	35
10.2	Vervangend projectleider	35
10.3	Materiaalmeester	35
10.4	Penningmeester	35
10.5	Programmacoördinator.....	35
10.6	Speciale taken	35
11	Aantekeningen	36

1.1 Hoe het allemaal begonnen is

“Historie van JOL (jeugd onder leiding)

Dankzij R. (van Zinderen) Bakker, een voortvarend wethouder van onderwijs en jeugdzaken werd in 1950 voor de eerste maal “Jongensstad” gehouden. Aan de rand van de stad, naast de ingang van het gemeentelijk sportpark, verrees “Jongensstad”. Ongeveer honderd jongens, in leeftijd variërend van acht tot en met veertien jaar, organiseerden het geheel voor het grootste gedeelte zelf. Er was weliswaar een leider – het eerste jaar in de persoon van W. Molenkamp – maar diens leiding beperkte zich tot het geven van enkele aanwijzingen bij de bouw van de huisjes en het verstrekken van bouw materiaal en spijkers. Zodra een huisje klaar was, werden er poffertjes en pannenkoeken gebakken op een van huis meegebracht oud petroleumstel. Of er werd een huisje ingericht als leeszaal, waarin vooral veel exemplaren van Donald Duck en Kapitein Rob voorradig waren. Ook het kermisachtige ontbrak niet. Een klos, een spijker en een pijl of een vierkant of rond bord met strepen, die naar een of andere lekkernij of naar kleurige prullaria wezen, vormden het rad van avontuur. De vakantiespelen zijn uitgegroeid tot hele wijkfeesten, waarbij de jeugd zich onder getrainde leiding kan uitleven.”

Bovenstaande informatie komt uit het boek “Speurtocht door Alkmaar” (1977) van wijlen de heer N.J. Speur van Uitgeverij Europese Bibliotheek BV in Zaltbommel. Het begrip JOL (Jeugd Onder Leiding) ontstond toen de heer Mindert Drenth van Bureau Jeugdzaken het jeugdwerk van de heer Speur overnam. De JOL kwam geregeld onder de naam Commissie Vakantiebesteding Alkmaar in vergadering bijeen om de kindervakantie activiteiten te evalueren en plannen te maken voor het jaar daarop.

1.2 Organisatie

In Alkmaar zijn verschillende JOL projecten. De grootste zijn Jeugdstad en de Bergerhof, maar ook in Koedijk, Oudorp, de Mare, de Hoef en de Daalmeer worden JOL activiteiten georganiseerd. Ieder project heeft zijn eigen leidingteam en organiseert zijn eigen activiteiten. Er is een stichting (Stichting Vakantiebesteding Alkmaar = SVA) waar alle projecten deel van uitmaken. Ieder project is vertegenwoordigd door de projectleider of een andere afgevaardigde. De stichting heeft verder een eigen bestuur, bestaande uit een voorzitter, een secretaris en een penningmeester. De stichting zorgt o.a. voor de contacten met de gemeente over bijvoorbeeld subsidie en vergunningen. Ook wordt er samen gewerkt op het gebied van veiligheid, verzekeringen en materiaal. De stichting stelt ook eisen aan de projecten. Er zijn duidelijke regels opgesteld, waar je aan project aan moet voldoen en aan welke voorschriften je moet houden. Dit o.a. op het gebied van veiligheid, maar ook om aan de eisen, gesteld aan de vergunningen van de gemeente, te voldoen.

2.1 Speluitleg

Een goede uitleg is van groot belang om een spel goed te laten verlopen. Speluitleg wordt door veel beginnende leiding onderschat. Volgorde en opbouw van de uitleg zijn erg belangrijk. Gebruik onderstaande stappen als richtlijn.

Algemene tips

Houd tijdens het programmeren (als je je verschillende activiteiten voor die dag in een tijdschema uitwerkt) altijd rekening met een uitleg van ongeveer 5 min. Je kunt het beter wel plannen en niet nodig hebben, dan niet plannen en alles ineens moeten afraffelen.

Denk tijdens elke vorm van communicatie naar de groep kinderen na over het volgende:

- Zorg dat jij alle kinderen kan zien. Dit zorgt ervoor dat ze ook jou kunnen zien.
- Zorg ervoor dat je niet de zon in de rug hebt, want anders kijken de kinderen tegen de zon in.
- Bij wind en een grote groep is het een idee om met de wind mee te praten.
- Geef aan dat je de aandacht wilt. Begin niet met uitleggen voordat de groep stil is. Wacht met uitleg tot je alle aandacht hebt. Je kunt beter 1 minuut langer wachten dan 3 minuten verloren door het nog een keer uit te moeten leggen.
- Sluit in je taalgebruik aan op de groep die je voor je hebt. Hierbij is een juiste volgorde van handelen noodzakelijk.
- Breng je uitleg enthousiast. Als je zelf als een zoutzak voor de groep staat, hoe kun je dan iets overdragen.
- Ga nooit staan schreeuwen voor een groep. Hoe harder je zelf praat, hoe rumoeriger de groep wordt en hoe meer mensen de neiging krijgen om er tussendoor te kletsen.
- Houd je verhaal zo kort mogelijk, want ellenlange verhalen gaan het ene oor in en het andere oor weer uit. Bekende alternatieven zijn: iets voor (laten) doen en tekeningen maken.

1. Voorbereiding

Voor je gaat uitleggen, zorg ervoor dat:

- De materialen gereed zijn.
- Het veld is uitgezet. Dit kun je eventueel gebruik tijdens je uitleg.
- Weet welke leiding welke rol gaat spelen.
- Zorg dat de leiding van te voren weet wat er gaat gebeuren, zodat zij het ook snappen.

2. Deel de groepjes in¹

- Vaak is het een goed idee om de kinderen eerst in groepjes in te delen. Dit is immers altijd een rommelige bezigheid. Ook, als je tijdens de uitleg vertelt dat er in groepjes gewerkt gaat worden, gaan ze meteen al zoeken naar met wie ze in een groepje willen. Dat leidt af. Als elk groepje direct ook een leiding krijgt toegewezen, dan kan deze orde houden tijdens de uitleg.
- Als er geen teams zijn, kun je nog steeds rollen aanwijzen ("Anje is de tikker, Piet is de bevrijder en jullie zijn de lopers.")

3. Spelopstelling

- Zet de kinderen neer op hun startposities. Dat maakt het voor de kinderen visueler / tastbaarder.
- Houdt er rekening mee dat als de groepjes ver uit elkaar staan, verdere uitleg niet echt mogelijk is.
- Spelopstelling kunnen zijn:
 - een kring
 - een dubbele kring
 - twee rijen tegenover elkaar op de witte lijn
 - vier groepjes gaan dáár, dáár, dáár en dáár staan.")
- Alle kinderen dienen tijdens de uitleg wel overzicht te hebben over het speelveld.

¹ Zie voor meer tips paragraaf 2.2.

4. Speelveld aangeven

- Geef de grenzen van het speelveld aan waarbinnen het spel zich afspeelt (bij voorbeeld "Wij spelen binnen de witte lijnen; deze pilon is een vrijplaats voor de rode partij en deze pilon hoort bij de gele partij..."). Maak gebruik van lijnen en/of pilonnen.
- Loop eventueel gezamenlijk om het hele speelveld heen (bij een bosspel is dit zelfs sterk aan te raden).

5. Doel van het spel

- Laat de kids tijdens de uitleg geen vragen stellen; ze stellen vaak vragen over dingen die toch nog uitgelegd moeten worden. Vragen komen nadat het spel is uitgelegd en voorgedaan.
- Dit kan dus bestaan uit het maken van doelpunten of het scoren van punten op een andere wijze. Bijvoorbeeld "Het is de bedoeling dat de "vos" (Annemarie) zoveel mogelijk "kippen" in een halve minuut probeert te tikken, terwijl het de bedoeling is voor de "kippen" niet getikt te worden.". Nog een voorbeeld "Het is de bedoeling zoveel mogelijk punten te scoren. Alleen de slagpartij kan punten halen. De veldpartij moet dus proberen het scoren van de slagpartij zoveel mogelijk te beperken en ervoor te zorgen zelf aan slag te komen."
- Vertel de spelers wanneer het spel is afgelopen.

6. Uitleg belangrijkste regels

- Vermeldt de meest essentiële regels waarmee het spel gespeeld kan worden (meerdere regels komen vanzelf wel vanuit de groep, indien dit nodig mocht blijken). Bijvoorbeeld:
 - Niet lopen met de bal.
 - Alleen vangballen tellen.
 - Na onderschepping probeert de andere partij vijf maal over te spelen.
 - De puntentelling begint na balverlies steeds opnieuw.
- Bij spelen waarbij de ene partij een andere functie heeft dan de andere, geef je de taken afzonderlijk aan.
- Spreek af hoe een eventuele puntentelling wordt bijgehouden.

7. Geen een voorbeeld

- Geef duidelijk zichtbaar voor iedereen een voorbeeld; doe zelf voor of laat voordoen wat de bedoeling is (immers, een plaatje zegt meer dan 1000 woorden!).
- Gebruik eventueel 1 of 2 kinderen tijdens je demonstratie.
- Laat eventueel een tekening of schets zien.
- Vraag of er vragen zijn. Alle gestelde vragen breng je terug tot:
 - handelingssituatie (uitleg van de belangrijkste spelregels)
 - waar gaat het om? (doel van het spel).

8. Spelen

- Binnen de kortst mogelijke tijd laat je spelen, waarbij je let op de gestelde regels en het gedrag van de spelers (fair play).
- Alle leiding doet in principe mee. Meespelende leiding speelt niet mee om te winnen, maar om balans in het spel aan te brengen (zwakkere teams iets sterker maken en andersom), alle kinderen te betrekken, etc.²

9. Spel onderbreken

- Dit geldt ter verduidelijking van de gestelde spelregels of de bedoeling van het spel. Het mogelijk maken van rustmomenten en het scheppen van kansen op herhaling (is soms: kans op herkansing) zijn vitale momenten in een spelontwikkeling.
- Uitbreiding van de spelregels is mogelijk. Laat de spelers zoveel mogelijk zelf oplossingen zoeken voor bepaalde spelsituaties.
- Het spelgedrag van de spelers aanpassen of corrigerend optreden.
- Technische aanwijzingen geven (bijvoorbeeld "De bal met twee handen vangen.").
- Letten op de veiligheid betekent soms de indeling van het veld wijzigen of het verwijderen van een obstakel uit of rondom het speelveld. Ook kun je de spelers wijzen op (bewust maken van) diverse gevaarlijke factoren (bijvoorbeeld "Niet doorlopen, want na 2 meter volgt een muur.").
- Gebruik de fluit minimaal. Probeer het met je stem te doen als je dat kunt. Een fluit geeft vaak onrust. In sommige spelsituaties is het wel handig (bijvoorbeeld bij drukke partijspelen).
- Zeg ook eens dat iemand iets goed doet, vooral de wat "mindere goden" zijn hier erg gevoelig voor.

² Zie ook paragraaf 2.3.

De spelers worden hierdoor enthousiaster voor het spel.

10. Afsluiten

- Breek het spel niet abrupt af; kondig het einde van het spel aan ("Allemaal nog een keer." of "Nog drie minuten.").
- Stop het spel pas na uitspelen van het spel (bijvoorbeeld tijdens een estafette).
- Stop het spel, verzamel de kinderen.
- Tel de kinderen!!!
- Evalueer het spel ("Het ging harstikke leuk!"), maak de puntentelling kenbaar, etc.
- Wat verwacht je na afloop van de kinderen, denk aan spelmaterialen en lintjes inleveren.
- Wie ruimt op?
 - Houd er rekening mee tijdens het programmeren dat er opgeruimd moet worden. Dit opruimen duurt vaak relatief lang, dus ga zeker uit van 10 min.
 - Geef kinderen of hutten duidelijk taken. Veel kinderen zien vaak de rommel niet. Dus niet: "Wil jij die tafel opruimen?", maar "Wil jij de pennen op die tafel in de bakjes doen, de kleine snippers in de prullenbak en de grote vellen papier op de stapel."

2.2 Verdelen van kinderen

Je kunt groepjes op verschillende manieren indelen. Je moet echter eerst verzinnen wat je precies wilt met het groepje. Moeten alle groepjes even sterk zijn, of wil je juist dat de kinderen die even sterk zijn bij elkaar zitten, dat je dus sterke en mindere sterke groepjes hebt. Het hangt van het spel af wat je gaat doen, welke manier van indelen je gaat gebruiken.

Als je de indeling van de groepen zelf wil bepalen, moet je zorgen dat je de kinderen op zo'n manier neerzet dat je een volgorde hebt waar je iets mee kan. Je kunt ze bijvoorbeeld op lengte laten staan. Je hebt dan de grootste vooraan en de kleinste achteraan. Je kunt ook kiezen om ze een rij te laten vormen op geboortedatum, of op schoenmaat. In alle gevallen heb je de groep ongeveer op leeftijd op volgorde staan.

Als je groepen wil hebben die allemaal even "sterk" zijn, tel je bijvoorbeeld 1-2-3 van groot naar klein. Alle nummers 1 gaan bij elkaar, alle nummers 2 gaan bij elkaar etc. Op deze manier heb je grote en kleine (jonge en oudere) kinderen in een groep. (Je kunt de nummers van de groepen met watervaste stiften op de handen schrijven, dit voorkomt plotseling "geheugenverlies" na de indeling.)

Als je de grote kinderen bij elkaar en de kleine kinderen bij elkaar wil, tel je er iedere keer bijv. 5 af en die vormen een groep.

Als het niet uitmaakt welke kinderen bij elkaar in een groep komen, kan je andere manieren gebruiken.

- Deel bijvoorbeeld papiertje uit met foto's van beesten erop. Alle eenden bij elkaar, alle honden bij elkaar. Je kunt ook ansichtkaarten in stukken knippen en uitdelen. Laat alle kaarten elkaar maar opzoeken.
- Je kunt ook alle kinderen met bruine ogen bij elkaar zetten, of met dezelfde kleur sokken of t-shirts.
- Ook een leuke manier is om alle kinderen 1 schoen uit te laten trekken. Gooi deze op een hoop en haal er iedere keer een aantal uit. De eigenaars van deze schoenen vormen een groepje. Verzin zelf maar leuke manieren, eventueel passend in je thema.

Je kunt ook van te voren leiding aanwijzen die groepsleider worden. Tijdens het verdelen kun je de kids meteen als doorsturen naar deze leiding toe.

Laat de kinderen bij voorkeur niet zelf kiezen. Het is erg makkelijk, maar niet leuk voor die kinderen die overblijven om te merken dat ze niet "welkom" zijn in de groep.

2.3 Rol van de leiding

De rol van de leiding kan verschillen. Sommige leiding hebben een vaste rol zoals scheidsrechter. En sommige leiding doet vrolijk tussen de kinderen mee. Meedoen met de kinderen heeft voor- en nadelen.

Voordelen van meespelen:

- Kinderen vinden het leuk als leiding meedoet.
- Je kunt een voorbeeld geven.
- Je kunt kinderen direct motiveren en corrigeren.
- De teruggetrokken spelers kun je meer in het spel betrekken.
- Niets is demotiverender voor kinderen als ze de leiding aan de kant zien zitten terwijl ze zelf ook niet zoveel zin hebben. Doe dus mee en motiveer.

Nadelen van meespelen:

- Je kan verleidt worden om **te** actief in het spel mee te spelen.
- Je hebt soms minder overzicht tijdens het spel over het hele veld; je ziet niet alles wat er gebeurt.
- Je kan niet meespelen met het ene team en tegelijkertijd onpartijdige schijdsrechter zijn.

Voor beide gevallen geldt dat je als leiding overzicht probeert te houden. Dat lukt bij de ene activiteit beter vanaf de kant, en bij de andere activiteit beter als je meespeelt.

2.4 Evaluatie

Het is belangrijk dat je regelmatig met alle leiding om de tafel gaat zitten om te bespreken hoe het gaat en hoe het programma gegaan is.

Geef iedereen de kans om zijn zegje te doen en kijk wat je van het commentaar kunt leren voor een volgende keer.

2.5 Afmatspel

Als de kinderen erg druk zijn, is een “afmat”spel aan het begin van de dag erg aan te raden. Hierdoor raken de kinderen in 10 tot 20 minuten zoveel mogelijk energie kwijtraken.

Zorg tijdens het spel dat zoveel mogelijk kinderen rennen. Bij een tikspel met één tikker rennen vaak alleen de tikker en drie kids die achterna worden gezeten. Met een estafette rent er meestal maar één persoon van het groepje en staat de rest stil. Met bijvoorbeeld het spel Britse Bulldog (zie de activiteitendatabase) rent al snel iedereen.

Het is handig om een paar “afmat” spelen voorbereid te hebben, zodat je het direct kunt inzetten als dat nodig is.

2.6 Tel de kinderen!

Tel tijdens de hele dag de kinderen. Deze regel geldt niet alleen voor de activiteitleiding, maar voor alle leiders. Elk moment van de dag zou je moeten weten welke kinderen waar zijn!

3 Dagindeling

Probeer zoveel mogelijk een vaste dagindeling te gebruiken. Kinderen vinden het heel fijn als ze weten waar ze aan toe zijn. Probeer gezamenlijk de dag te beginnen en ook gezamenlijk de dag weer af te sluiten. Dit schept duidelijk over wanneer je programma begint en wanneer het afgelopen is. Hiermee voorkom je dat kinderen alvast naar huis gaan wanneer ze denken dat het afgelopen is. Je hebt dan ook gelijk de groep bij elkaar om mededelingen te doen.

Houd met je dagindeling ook rekening met dingen als plaspauze/drinkpauze. Voor kleinere kinderen is dit belangrijker dan voor de grotere.

Een voorbeeld van een dagindeling:

Tijd	Duur	Activiteit	Wie	Vrij
08:30-09:00	0:30	Wakker worden, ontbijt, opruimen		
09:00-09:30	0:30	Vorbereiding en uitleg		
09:15-09:45	0:30	Ontvangst en inschrijven kinderen, timmeren		
09:45-10:00	0:15	Opening		
10:00-12:00	2:00	Activiteit		
12:00-13:30	1:30	Lunch		
12:30-12:45	0:45	Ontvangst en inschrijven kinderen, timmeren		
13:45-15:45	2:00	Activiteit		
15:45-16:00	0:15	Opruimen, dagsluiting		
16:00-16:30	0:30	Evaluatie		
16:30-19:00	2:30	Na zit, eten kopen, koken, eten, etc.		

3.1 Wakker worden, ontbijt, opruimen

De mensen die op het JOL terrein geslapen hebben, zorgen ervoor dat ze op tijd hun bed uit zijn en dat de tenten en de omgeving opgeruimd zijn. Alle rommel van de avond ervoor dient opgeruimd te zijn, voordat de rest van de leiding komt en zeker voordat de kinderen komen.

3.2 Vorbereiding en uitleg

Alle leiding verzamelt zich om 9:00 uur bij de leidingtent. De komende dag wordt dan even doorgesproken en de taken die iedereen heeft die dag worden uitgelegd. Ook worden de materialen voor de eerste activiteit klaargezet, zodat er gelijk begonnen kan worden als de opening geweest is.

3.3 Ontvangst

De kinderen komen op het terrein aan en moeten zich inschrijven en betalen. Daarna mogen ze het terrein op en mogen ze even in de hutten. De leiding zorgt dat ze hier bij zijn. Blijft niet passief in de tent wachten tot de opening. Je programma moet af zijn en je hebt alle tijd voor de kinderen.

Zorg dat nieuwe kinderen welkom worden geheten. Voor de grotere kinderen wordt in overleg een plekje gezocht in een hut.

Vooraf, tijdens het inschrijven en aanmelden, zijn de kinderen geteld door iemand van de leiding die hiervoor aangewezen is. Deze zorgt ervoor dat dit aantal bij de hele leiding bekend is. Dit is belangrijk voor als er iets gebeurd

3.4 Opening

- Om uiterlijk 10:00 gaan we beginnen met het programma. Zorg dat iedereen op tijd klaar is voor de opening.
- Verzamel de kinderen in een kring, zodat je ze allemaal kunt zien.

- Tijdens de opening wordt iedereen welkom geheten en eventuele nieuwe leiding voorgesteld.
- Er wordt verteld wat er vandaag gaat gebeuren.
- Zorg ervoor dat alle kinderen luisteren naar wat er gezegd wordt. Je houdt dus ook zelf als leiding je mond.

3.5 Overdag

Elke leid(st)er die een groep kinderen begeleid, is verantwoordelijk voor deze kinderen en zorgt er voor dat hij deze kinderen continu in de gaten houdt. Mocht een kind willen overgaan naar een andere groep, dan kan dat alleen in overleg met de leider van deze andere groep. Voorwaarde voor zo'n overgang is natuurlijk wel dat de groepjes wel ongeveer even groot blijven. Het is niet de bedoeling dat iemand van de leiding 4 kinderen heeft en de ander 10. Dit is natuurlijk altijd wel afhankelijk van de "moeilijkheidsgraad" van een groep kinderen.

3.6 Opruimen en dagsluiting

- Nadat de activiteiten zijn afgerond wordt er gezamenlijk afgesloten.
- Zet de kinderen bij elkaar neer zodat je ze allemaal kunt zien.
- Deel eventueel brieven uit.
- Doe eventuele mededelingen over bijvoorbeeld de dag erna.
- Gevonden voorwerpen worden centraal verzameld in een bak. Tijdens de sluiting kunnen deze worden uitgedeeld.
- Geef een kleine mening over het programma van die dag.

3.7 Evaluatie

Bespreek met je hele spelteam hoe de dag verlopen is en maak eventueel afspraken voor morgen.

4.1 Populariteit

Het is voor veel leiding vaak moeilijk om orde te houden. Voor sommige leiding is het erg gemakkelijk en voor de ander is het wat moeilijker. Lukt het niet, dan is dat vaak vervelend voor de leider zelf maar soms ook voor de overige leiding.

Leiding geven moet je leren. Orde houden dus ook. Het is dus ook niet erg dat je dat in het begin ook niet lukt.

Eén van de grootste fouten die beginnende leiding kunnen maken is dat ze er alles voor doen om aardig gevonden te worden. Hierdoor willen ze vaak in de eerste plaats vriendjes worden met de kids, en pas daarna leiding. Dit houdt vaak in dat beginnende leiding niet corrigeert, te laat grenzen aangeeft, te laat persoonlijke grenzen aangeeft, geen straf uitdeelt, etc.

Maar dat moet juist andersom. Het is dus juist één van de taken van de leiding om grenzen aan te geven en eventueel straf uit te delen. Je zou haast denken dat je dan minder populair wordt, maar dat is vaak niet het geval. Kinderen hebben behoefte aan structuur, veiligheid en voorspelbaarheid. Dit krijgen ze juist doordat regels consequent worden toegepast. Op een dag die ordelijk verloopt, heb je ook meer tijd om activiteiten te ondernemen en leuke momenten met de kids mee te maken.

4.2 Hoe houd je orde?

Er zijn een paar trucs om met het team orde te handhaven:

- Zorg ervoor dat je als leiding weet welke regels er door het team gehanteerd worden. Er is niets vervelender dan dat een kind wel iets mag van de ene leiding en niet van de ander.
- Als er iets gebeurt binnen de groep waar geen afspraken over zijn, overleg dit dan tijdens de situatie en bepaal hoe je daar als team in het vervolg op reageert.
- Documenteer gemaakte afspraken, zodat een nieuwe leider weet wat wel en niet mag.
- Standaard wordt een kind met straf naar de projectleiding bij de leidingtent gestuurd. Hier moet het kind wachten totdat degene die het kind gestraft heeft de straf weer opheft. Ondertussen houdt de projectleiding het kind in de gaten.
- Spreek kinderen ook aan als ze iets doen wat niet mag.
- Durf dus ook de kinderen aan te spreken als iets niet mag.
- Maak onderscheid tussen een time-out en straf. Een kind met de slappe lach of een kind wat heel even heel kwaad is, heeft meestal gewoon even een time-out nodig en geen preek.
- Zorg dat een straf in verhouding is met de overtreding. Als een straf te zwaar is of te lang duurt, werkt dit averechts.
- Ga niet meteen schreeuwen of boos worden. Hoe vaker je schreeuwt, des te minder effect heeft het als je echt een keer je stem moet gebruiken.
- Als je corrigeert, begin dan je zin met "Ik". Dus "Ik vind het niet leuk dat..." of "Ik vind het niet prettig dat..." dat werkt vaak beter dan simpelweg de overtreding te benoemen. Dus in plaats van "We hebben gezegd dat je niet in bomen mag klimmen.", kun je ook zeggen "Ik vind het niet leuk dat je in een boom klimt terwijl we net anders hebben afgesproken."
- Bekritiseer het gedrag, niet de persoon. Zeg dus "Wat je nu doet, is vervelend / dom", in plaats van "Jij bent vervelend / dom!"
- Als je kinderen aanspreekt op hun gedrag, vermijd dan woorden als "nooit" en "altijd". Voorbeeld: "Jij luistert nooit!" en "Jij bent altijd vervelend!". Je uitspraak klopt sowieso niet. Tevens zal een kind niet gemotiveerd worden te veranderen, hij is immers toch "altijd" zo.
- Corrigeren kun je al vaak doen door middel van humor.
- Corrigeren kun je al vaak doen door middel van positief labelen. Het negatieve gedrag van een kind heeft vaak een voor het kind positieve doel. Herken dat positieve doel en benoem dat. Een kind wat voordringt, is al gemakkelijk te corrigeren door te zeggen: "Wat enorm leuk om te zien dat je zo graag mee wilt doen met het spel. Helaas willen alle andere kinderen dat ook, dus blijf nog heeeeel even wachten op je plek in de rij..."
- Corrigeer kinderen eerst op een normale en rustige manier. Leg ook uit waarom iets niet mag: "Ik heb liever dat je uit die boom komt, straks val je er misschien nog uit!"

- Kinderen zullen proberen om je om te praten: Houd dan voet bij stuk, anders zullen ze vaker proberen om je om te krijgen.
- Dreig bij een tweede of derde correctie met een sanctie. Zorg wel dat dit een sanctie is die je ook daadwerkelijk uit kan voeren. “Ik gooi je in de sloot.” is meestal niet uitvoerbaar.
- Voer bij de volgende “overtreding” die sanctie ook uit. Als je dit niet doet, zal je geloofwaardigheid erg klein worden als je een volgende keer een sanctie belooft. Daarom moet de eerder beloofde sanctie ook uitvoerbaar zijn.
- Als je een kind een preek wil geven, omdat zijn gedrag echt niet kan, doe dit dan niet waar de overige kinderen bij zijn. Je kunt beter een kind eerst aan de kant zetten (waar hij eventueel af kan koelen) en vervolgens eens op een normale manier te praten.
- De leider die straf geeft is ook de enige leider die de straf mag opheffen. Als jij vindt dat een teamgenoot een te zware staf oplegt, of dat deze straf te lang duurt, vertel het dan je teamgenoot en zorg samen voor een oplossing. Hoe dit ook uitpakt, nog steeds geldt de regel dat de strafgever de straf weer opheft.
- Zorg als team ervoor dat je elkaar steunt. Ook al ben je het niet eens met een actie van je teamgenoot, dan bespreek je dat naderhand maar. Tijdens de JOL zorg je ervoor dat je als leiders één team vormt.
- Zorg er dus ook voor dat, als één leiding stilte probeert te krijgen, dan je als team deze stilte ook voor elkaar krijgt. Het gebeurt te vaak dat tijdens het stil krijgen van de groep, één of twee leiders nog gewoon ff een gesprek proberen af te maken.
- Uiteraard kun je d.m.v. schreeuwen proberen de aandacht van de groep te krijgen. Soms werkt dit. Maar probeer je armen in de lucht steken om je groter te maken kan al erg veel aandacht trekken. De vinger op je lippen leggen is een heel duidelijk signaal. Als het hele leidingteam “ssssttt...” zegt, wordt dit ook vaak al opgevangen door de groep.
- Je houding kan erg veel invloed hebben op hoe anderen op je reageren. Als je nieuw bent met de houding “Ik ben nieuw dus wees alsjeblieft wel een beetje lief en aardig voor mij want ik kijk erg graag de kat uit de boom” heeft vaak als gevolg dat kinderen je uit gaan proberen. Als je de houding hebt “Hier ben ik! We gaan er een leuke tijd van maken. Ik respecteer jou als jij mij ook respecteert!”, dan heb je al een grotere kans dat kinderen anders met je om gaan. Dus rug recht, kin omhoog, en duidelijk laten merken dat je er bent.
- Een goed afmatspel zorgt vaak voor rustigere kinderen.

4.3 Algemene regels

4.3.1 Regels in het huishoudelijk reglement van de SVA

1. Tijdens het (dag)programma mag er géén alcoholische drank worden gedronken door de leidinggevende.
2. Een tienerhulp vanaf 16 jaar mag na in overleg met de ouders in beperkte mate lichtalcoholhoudende dranken nuttigen.
3. Verkoop van alcoholhoudende drank op of aan de openbare weg is absoluut niet toegestaan op of namens een project. Het nuttigen van alcoholhoudende drank op een project is alleen toegestaan door de aanwezige leidinggevendenden en enkele vrienden als de kinderactiviteiten zijn afgelopen en de kinderen met hun ouders naar huis zijn.
4. Je mag niet roken als je je tussen de kinderen bevindt.
5. Het gebruik van verdovende middelen is binnen het project niet toegestaan. Bovendien is het op het project en in de directe omgeving daarvan absoluut verboden om middelen als bedoeld in de Opiumwet, of daarop gelijkende waar, al dan niet tegen betaling af te leveren, aan te bieden of te verwerven, daarbij behulpzaam te zijn of daarin te bemiddelen.
6. Tijdens een programma bevindt iedereen zonder vaste taak zich op het terrein voor overzicht en orde.
7. Alle leidinggevendenden weten wie zich bezighouden met EHBO en waar de EHBO -trommels zich bevinden.
8. Iedereen zorgt voor zijn eigen spullen en we blijven in principe van andermans spullen af.
9. Als leidinggevende gedraag je je tegenover kinderen, ouders en de overige leiding. Bedenk dat de JOL een begrip is in Alkmaar. Jouw project maakt deel uit van dat JOL-beeld.
10. Als leidinggevende gebruik je kindvriendelijk taalgebruik.
11. Als je verhinderd bent een vergadering bij te wonen, dan meld je dat tijdig bij de voorzitter of de secretaris. Probeer in ieder geval voor een plaatsvervanger te zorgen. Als dat niet lukt, reageer dan telefonisch op de agendapunten.
12. De projectleider is de officiële woordvoerder namens het project.
13. De projectleider draagt eindverantwoordelijkheid voor alle gebeurtenissen van zijn project, tenzij

hij overmacht kan aantonen.

14. Bij overtreding van de algemene regels voor leidinggevend, projectleiders en bestuursleden van de Stichting Vakantiebesteding Alkmaar kan en is het bestuur bevoegd sancties op te leggen aan de betreffende leidinggevend en/of projectleiders en/of bestuursleden.

4.3.2 Regels voor leiding

Regels voor leiding verschillen van project tot project. De regels hieronder zijn een suggestie. Spreek regels af binnen je eigen project. Projectregels vallen altijd binnen de grenzen van de regels van de SVA!

1. Val een collega-leiding nooit af waar de kids bij zijn.
2. Mocht je het niet eens zijn met een actie van een leiding, bespreek dit tijdens de evaluatie of neem hem/haar apart.
3. De leiding die straf oplegt is de enige die de straf weer mag opheffen.
4. Discussieer niet over kinderen waar (andere) kinderen bij zijn.
5. Discussieer niet over leiding waar kinderen bij zijn.
6. Kinderen zijn ook mensen: neem ze serieus.
7. Tijdens een activiteit doet de (toegewezen) leiding ook mee.
8. Snoepen betekent uitdelen. Voor de leiding volgt daaruit dat ze niet stiekem "zichtbaar voor de kids" lopen te snaaien of drinken.
9. Samenscholingsverbod! Dat houdt in: als je niets te doen hebt, doe dan toch actief mee. Samen roddelen over die ene leuke gozer is op dat moment minder belangrijk dan dat ene kindje dat die ene hut opklimt of dat andere kind wat nooit uit zichzelf aandacht vraagt...
10. Minimaliseer het gebruik van de mobiele telefoon: Houd het kort en zakelijk.
11. Elke namiddag evaluatie. Hiervoor geldt: Iedereen is aanwezig en alles is bespreekbaar.
12. Geef duidelijk (persoonlijke) grenzen aan (bij irritatie) en durf ook aan te geven als iemand hier overheen gaat.
13. Als er 's avonds gedronken wordt: Geniet maar drink met mate.
14. Maak 's avonds geen lawaai.
15. Geen andere verdovende middelen dan alcohol, nicotine en cafeïne.
16. Vertel elkaar ook wat wel goed gaat; geef eens een complimentje. Doe dit naar collega-leiding maar ook naar de kids.

4.3.3 Regels voor kids

Ook hier geldt hetzelfde als in de vorige paragraaf: de regels hieronder zijn slechts een suggestie.

1. Kinderen mogen niet in de materiaal- en leidingtenten komen, tenzij anders aangegeven.
2. Snoepen betekent uitdelen.
3. Als één persoon praat, is de rest stil.
4. Als iemand gepest wordt, moeten ze naar de leiding stappen.
5. Als iemand schopt of slaat en wordt gesnapt, dan heeft hij/zij gewoon pech, ongeacht wie er begonnen is.
6. Iedereen doet altijd mee.
7. Geen mobiele telefoons, MP3-spelers en games.
8. Kinderen mogen nooit zomaar naar huis. Dit gaat altijd in overleg met de projectleiding.
9. De leiding heeft altijd gelijk.

5.1 Leeftijdsspecifieke eigenschappen³

5.1.1 4 tot 6 jaar

Kinderen van 4 tot 6 jaar maken voornamelijk gebruik van concrete, situationele kennis: ze gaan af op wat ze zien en ervaren. Ze verkennen de wereld vooral met hun zintuigen. Fantasie en werkelijkheid lopen nog door elkaar heen. In hun spel uiten ze hun gedachten en gevoelens, ze bewegen zich in een eigen wereld. Ze zijn erg op zichzelf gericht en kunnen zich nog nauwelijks verplaatsen in de gevoelens van anderen. Ze spreken meestal in de ik-vorm. Werken in groepjes lukt nog niet voor langere tijd. Ze spelen meer naast elkaar dan met elkaar. Langzamerhand worden leeftijdgenootjes belangrijker.

Hoe ze moeten handelen en wat de regels zijn, leren deze kinderen van volwassenen door ze na te doen. Als je regels stelt, zullen ze het waarom ervan niet altijd begrijpen. Oorzaak en gevolg kunnen ze nog niet altijd aan elkaar koppelen. Ze zijn erg gevoelig voor wat wel en niet mag. Tot een jaar of zes is datgene wat prettige resultaten oplevert 'goed'. Gedrag dat straf oplevert, is dus verkeerd. Het kind leert hoe ernstig volwassenen een overtreding vinden doordat het ervaart wat de gevolgen van zijn gedrag zijn.

Jonge kinderen kunnen zich nog niet zo lang concentreren en hun wensen en behoeften wisselen erg snel en willekeurig. Ze zijn afhankelijk van volwassenen en hebben structuur en individuele aandacht nodig.

Tips:

- Sluit aan bij de fantasiewereld van de kinderen.
- Laat kinderen zelf bezig zijn/ontdekken, de activiteit op zich is op deze leeftijd belangrijker dan het resultaat.
- Werk niet te veel in groepjes, laat ze individueel bezig zijn.
- Houd de activiteiten kort en wissel inspanning en ontspanning af.
- Gebruik een korte uitleg en speelse aanpak.
- Vermijd moeilijke woorden, geef voorbeelden om uit te leggen wat je bedoelt en doe de activiteiten voor.

5.1.2 6 tot 8 jaar

Kinderen in de leeftijd van 6 tot 8 jaar kunnen over gebeurtenissen nadenken, zonder dat ze het zelf hoeven te ervaren. Ze kunnen bijvoorbeeld de gevolgen van pesten inschatten. Bij het verklaren van oorzaak en gevolg hebben ze hun eigen logica, die meer past bij hun beleving dan bij de werkelijkheid. In hun spel en fantasie experimenteren ze met zichzelf en anderen en er worden meer en meer elementen uit de werkelijkheid in verwerkt. Groepsspel neemt toe. Ze zijn in staat tot op een bepaalde hoogte rekening te houden met behoeften van een anderen.

Tips:

- Sluit aan bij de eigen wereld van de kinderen.
- Organiseer activiteiten waarbij ze zelf kunnen ontdekken en experimenteren.
- Zorg dat de activiteiten speels zijn en niet te veel informatie bevatten.
- Bouw momenten van rust in omdat ze zich nog niet zo lang kunnen concentreren.
- Zorg dat de activiteiten een duidelijke structuur hebben.

5.1.3 8 tot 10 jaar

Kinderen in de leeftijd van 8 tot 10 jaar kunnen de werkelijkheid steeds abstracter bekijken. Doordat ze kunnen lezen en schrijven, worden bijvoorbeeld televisie en boeken toegankelijker. Een nieuwe wereld gaat open. Ze houden ervan te observeren. Ze kunnen zich goed concentreren en bewust informatie opnemen. Hun eigen ervaring staat centraal en daar leiden ze een algemeen geldende regel uit af, bijvoorbeeld: 'Als mijn moeder het zo doet, zullen alle moeders het wel zo doen.'

³ Bron: Module "Sterk in scouting, omgaan met probleemgedrag.", pagina's 24 t/m 26

Kinderen van deze leeftijd zien regels en normen vaak als heilig en onveranderlijk. Ze leren zich steeds beter in te leven en houden meer rekening met de wensen en gevoelens van anderen. Sociaal gedrag en sociale vaardigheden ontwikkelen zich verder, evenals groepsbesef. Ze kunnen groepjes gaan vormen met jongens en meisjes die ze aardig vinden. De volwassen verzorgers komen minder centraal te staan. De kinderen worden zelfstandiger en leren eigen keuzes te maken met steun van volwassenen. Dieren nemen een belangrijke plaats in hun leven in.

Tips:

- Sluit aan bij de eigen beleving en ontdekkingsdrang van deze leeftijdsgroep.
- Geef mogelijkheden tot zelf verkennen en ontdekken.
- Geef niet te veel informatie.
- Houd de activiteiten speels.
- Zorg voor een duidelijke structuur.
- Laat ze zelfstandig dingen doen en zelf kleine opdrachten uitvoeren.
- Geef ruimte voor onderling contact en laat ze werken in groepjes.

5.1.4 10 tot 12 jaar

Voor kinderen van 10 tot 12 jaar speelt de realiteit een grotere rol dan voor jongere kinderen. Naarmate kinderen ouder worden, leren ze hun eigen gedachten en gevoelens van die van anderen te onderscheiden. Ze worden zich ervan bewust dat anderen een situatie niet zo beleven als zij zelf en leren zich in een ander te verplaatsen.

Morele vraagstukken gaan zwaarder wegen en individuele interesses ontwikkelen zich. De kinderen worden flexibeler met regels en realiseren zich dat die te veranderen zijn. Goed en kwaad is niet meer zwart/wit, maar is afhankelijk van de intentie van de persoon. Ze meten zich graag met leeftijdsgenoten. Naast individuele competitie speelt ook het groepsgevoel een rol. De activiteiten die jongens of meisjes aanspreken, lopen meer uiteen dan voorheen. De kinderen zetten zich af tegen 'kinderachtig gedoe'.

Tips:

- Geef groepsopdrachten.
- Zorg voor spannende activiteiten.
- Zorg voor activiteiten waarbij ze zelf iets kunnen ontdekken.
- Zorg voor activiteiten met een resultaat.
- Houd rekening met eigen wensen en ideeën.
- Zorg dat de activiteiten aansluiten bij de wensen van de kinderen.

5.2 Goed en fout⁴

Kinderen handelen vaak vanuit een besef van goed en fout. De moraal van kinderen verandert naarmate ze groeien. Jonge kinderen vinden het moeilijk om de gevolgen van hun daden te overzien. Van volwassenen verwachten wij echter dat zij dat wel kunnen.

Tot een jaartje of tien vinden is de moraal erg gebaseerd op de moraal van de autoriteiten in hun omgeving. Het morele handelen wordt gemotiveerd door de angst voor straf of door het verlangen naar beloning.

Tot een jaar of 13 gaan kinderen datgene juist vinden wat voor hen voordelen oplevert en nadelen bespaart. "Zoals jij mij behandelt, zo behandel in jou!". Het principe "Oog om oog, tand om tand" wordt ook geaccepteerd in gevallen waarbij het kind zelf niet betrokken is.

5.3 Probleemgedrag⁵

In dit hoofdstuk gaan we in op een aantal vormen van probleemgedrag, die een specifieke aanpak nodig hebben. Elke aanpak die beschreven wordt, is een richtlijn, een mogelijkheid die kan helpen bij het omgaan met kinderen: ieder kind en ook iedere leidinggevende is anders. De aanpak van kinderen met probleemgedrag kent geen standaardregels. We noemen een aantal benaderingswijzen. Positief

⁴ Bron: Magazine "Psyche & Brein", nr. 2, 2008, pagina 17.

⁵ Bron: Module "Sterk in scouting, omgaan met probleemgedrag.", pagina's 39 t/m 49

omgaan met kinderen, prijzen en opbouwende kritiek geven is ook hier weer van groot belang.

5.3.1 Agressief gedrag

Agressie kan op verschillende manieren geuit worden: verbaal (schelden), non-verbaal (tong uitsteken) en fysiek (schoppen of met de deur gooien). Mogelijke oorzaken van agressief gedrag zijn te vinden in het kind zelf, in de groep, het gezin of de buurt. Soms heeft agressie lichamelijke oorzaken, zoals suikerziekte of allergie. Soms heeft het te maken met de ontwikkelingsfase. Kinderen kunnen ook agressief worden uit woede en onmacht. Tijdens activiteiten kunnen kinderen voor problemen komen te staan, die ze niet kunnen oplossen. Ze raken gefrustreerd en reageren met agressief gedrag. Kinderen kunnen ook gefrustreerd raken door gevoelens, bijvoorbeeld jaloezie en angst, reactie op straf, verveling of strijd om macht. Hierdoor kunnen negatieve gevoelens ontstaan, die door middel van agressie worden afgereageerd. Kinderen leren ook heel wat agressief gedrag door het gedrag van volwassenen die voor hen veel betekenen te imiteren.

5.3.1.1 Mogelijke strategieën:

Er bestaan verschillende methoden met agressief gedrag om te gaan. Welke methode je kiest, hangt af van je individuele voorkeur, de situatie, de groep en de geschiktheid voor leidinggevende en kind. Zelf kwaad worden, lost meestal niets op. Bovendien verschillen mensen in wat ze accepteren. Die verschillen kun en moet je niet wegnemen, wel kun je afspraken maken over de grenzen van wat je accepteert.

Voordat je een strategie kiest, stel je het concrete probleem en de mogelijke oorzaken vast. Waardoor is de agressie ontstaan? Belangrijk is hierbij dat je rustig blijft, daar wordt het kind zelf ook rustig van. Stel vragen en luister goed! Daarna zoek je naar manieren om om te gaan met agressie. Je overlegt en maakt afspraken over de grenzen die je stelt tijdens de activiteiten en over jouw reactie op het overschrijden van die grenzen, over de opzet van een activiteit (meer aan behoefte tegemoet komen of meer uitlaatkleppen) en over een gedragsveranderplan door belonen en/of straffen. Aan het eind van de opkomst kun je het gedrag met het kind evalueren en bijvoorbeeld zeggen 'Het ging goed vandaag!'

Een manier om om te gaan met agressie is kinderen de kans te geven emoties te uiten. Niet alleen emoties van plezier, liefde en warmte, maar ook van agressie. Door de ruimte te geven energie kwijt te raken (bewegingsspelletjes), even af te reageren, kun je negatief gedrag omzetten in positief gedrag.

Soms kunnen kinderen een agressieve bui hebben, die ze niet kunnen beëindigen. Dan moet je ingrijpen. Je kunt ze bijvoorbeeld even stilzetten, midden in hun bezigheden, om ze met hun gedrag te confronteren: 'Ga daar eerst maar eens even over nadenken'. Bij jongere kinderen stop je ongewenst gedrag door het kind even apart te zetten op een stoel of in een hoekje om af te koelen. Vijf minuten is voor een kind al een hele tijd, maar er moet dan wel controle zijn op de naleving. Je kunt bijvoorbeeld zeggen: 'Wie niet spelen kan, wordt stilgezet.' Verder moet je geen woorden vuil maken aan het gedrag. Geef geen uitleg die kinderen misschien toch niet begrijpen. Het gaat niet om vermaningen, alleen om het stilzetten. Vragen of het over is en of we weer verder kunnen, hoort erbij. Zo worden kinderen met zichzelf geconfronteerd. Ze leren zichzelf te corrigeren. Bovendien is het een manier met een nieuwe start te beginnen: vergeven en vergeten. Het herstelt de vertrouwensrelatie. Zegt een kind niets en blijft het mokken, dan kun je het laten zitten totdat het ja kan zeggen. Zichtbaar blij zijn is dan belangrijk.

Jongeren met agressief gedrag vragen een soortgelijke benadering. Even weghalen uit de omgeving

waardoor ze geprikkeld worden kan al bijdragen aan het terugkeren van een rustiger stemming. De begeleider kan de jongere zelf zijn gedrag laten verklaren. 'Joh, ik zie je helemaal over de rooie gaan. Hoe kan dat, wat is er precies aan de hand?' Op basis van de eigen verklaring kan hij samen met de begeleider zoeken naar de manier waarop hij weer terug kan in de groep. De jongere is de probleemveroorzaker en kan zelf bijdragen aan het vinden van de oplossing.

Kinderen met driftbuien vragen een speciale aanpak. Je kunt ervoor kiezen het kind kalmerend of sussend toe te spreken of het kind uit te laten razen. Beetpakken en duidelijk maken dat het moet ophouden is ook een mogelijkheid, als het kind op dat moment aanspreekbaar is. Ten slotte kun je het kind ook apart zetten van de persoon/situatie die de driftbui veroorzaakt. Goed napraten is belangrijk, evenals goed nadenken wat de aanleiding was en hoe je dit kunt voorkomen.

5.3.2 Hyperactief gedrag

Kinderen met hyperactief gedrag zijn rusteloos, moeilijk en chaotisch. Ze zijn moeilijk te stoppen. Het gedrag kan in een groep storend werken. Bij een hyperactief kind heb je gauw de neiging het te kalmeren en af te remmen. Dat is erg moeilijk. Een hyperactief kind heeft namelijk altijd energie te veel. Het is belangrijk hyperactief gedrag niet alleen als negatief te zien en de positieve kant te benadrukken. Het is zinvol zowel het negatieve als het positieve gedrag te omschrijven. Aan de hand hiervan kun je een manier vinden om met dit gedrag om te gaan.

5.3.2.1 Mogelijke strategieën:

- Bied zoveel mogelijk structuur aan. Dit kan door regelmaat en rust. Met rust wordt bedoeld dat er niet te veel dingen en mensen in de omgeving zijn, die kunnen afleiden en dat de omgeving overzichtelijk is.
- Wees niet te veeleisend. Bied activiteiten overzichtelijk aan en stem ze af op de mogelijkheden van de kinderen. Dus niet te moeilijk en niet te eenvoudig. Zo worden stap voor stap successen bereikt en wordt het zelfvertrouwen vergroot.
- Bied activiteiten aan, die veel energie vragen.
- Reageer zoveel mogelijk consequent.
- Geef geheugensteuntjes. Kinderen met hyperactief gedrag hebben problemen met het onthouden van dingen en daarom is het zinvol een geheugensteuntje te geven. Dat kan bijvoorbeeld in de vorm van kaarten waar een aantal handelingen op staat.

5.3.3 Verlegenheid

Sommige kinderen zijn erg verlegen, durven niet uit zichzelf met andere kinderen te spelen en klampen zich het liefst aan de leiding vast.

Een kind dat voortdurend contacten met andere kinderen uit de weg gaat, kan in een sociaal isolement terechtkomen. Hierdoor kan het in een vicieuze cirkel komen. Hoe meer het kind geïsoleerd raakt, hoe verlegener het wordt.

5.3.3.1 Mogelijke strategieën:

- Het opbouwen van een vertrouwensrelatie. Ontdekken wat de sterke kanten van het kind zijn en hierin voorzichtig stimuleren.
- Het kind accepteren zoals het is.
- Niet forceren. Kinderen geven zelf aan hoever ze willen gaan. Tevreden zijn met kleine veranderingen in het gedrag. Tijd, geduld en energie is belangrijk.
- Inschakelen van andere kinderen. Voor kinderen is het van belang een maatje te hebben. Stimuleren als het kind contact zoekt, is erg goed.
- Positieve kanten benoemen. Het benadrukken van de positieve kanten is erg belangrijk, omdat het kind alleen negatieve kanten ziet.

5.3.4 Angstig gedrag

Een kind met veel angsten voelt zich onveilig. Dit beïnvloedt het zelfvertrouwen. Uitzoeken waarvoor een kind bang is en dit serieus nemen, is belangrijk. De angst wegnemen lukt niet altijd. Wel kunnen kinderen leren om te gaan met die angst. Soms zijn ze bang contact te maken.

5.3.4.1 Mogelijke strategieën:

- Praten. Kinderen van een jaar of acht kunnen goed praten over angst. Ze kunnen aangeven

waarvoor ze bang zijn en waarom. Maak duidelijk dat angst mag en ook weer kan verdwijnen en dat je het kind daarbij wilt helpen.

- Angsten uiten. Jongere kinderen kunnen nog niet goed over hun angsten praten. Zij kunnen door middel van spel, drama en andere expressievormen hun angsten uiten.
- Angst serieus nemen. Ingaan op de angstfantasie en de aanpak forceren, maar kleine stapjes nemen.
- Stimuleren als het kind contact zoekt.
- Afleren van angsten. In de leertheorie gaat men er vanuit dat angst is aangeleerd en dus ook weer kan worden afgeleerd. Stapje voor stapje kan de angst te lijf worden gegaan.

5.3.5 Depressief gedrag

Kinderen met depressief gedrag zijn terneergeslagen, ontmoedigd en verdrietig. Ze zijn vaak stil en teruggetrokken. Dit kan lijken op verlegenheid, maar bij depressieve kinderen zit het probleem vaak dieper. Ze hebben vaak een negatief zelfbeeld en weinig zelfvertrouwen. Een diepe twijfel over zowel de eigen vaardigheden als over zichzelf zal een kind ertoe brengen sociale situaties zoveel mogelijk te vermijden. Door zich terug te trekken uit de contacten, bespaart het zichzelf de beleving van weer een teleurstelling, maar zo komt het ook in een eenzame positie terecht. Zo kan er een cirkel ontstaan waardoor het steeds moeilijker wordt sociale contacten te hebben en wordt het isolement steeds groter. Ze beschouwen zichzelf als waardeloos. Niet alleen het sociale zelfbeeld is negatief, vaak voelen ze zich ook intellectueel tekortschieten. Ook denken ze vaak dat ze niet aantrekkelijk genoeg voor anderen zijn om mee om te gaan. Deze kinderen zijn angstig, verlegen, teruggetrokken, gedeprimeerd, overgevoelig, hebben weinig zelfvertrouwen, blozen snel, huilen veel, zijn gereserveerd en gesloten.

Met name in de pubertijd kunnen signalen van deze aard heel belangrijk zijn. In deze periode, waarin de identiteit sterk gevormd wordt, is de jongere sterk afhankelijk van wat anderen van hem of haar vinden. Wanneer een jongere bovenstaand gedrag gaat vertonen, is extra aandacht dus zeer zeker op z'n plaats.

Het is belangrijk deze kinderen voorzichtig te benaderen. De strategieën lijken op die van verlegenheid, maar hier ligt nog sterker de nadruk op het ontwikkelen van eigenwaarde en een positief zelfbeeld.

5.3.5.1 Mogelijke strategieën:

- Het opbouwen van een vertrouwensrelatie.
- Ontdekken wat de sterke kanten zijn en deze voorzichtig stimuleren.
- Positieve kanten benoemen. Het benadrukken van de positieve kanten is erg belangrijk omdat het kind alleen de negatieve ziet.
- Het kind accepteren zoals het is.
- Niet forceren. Kinderen geven zelf aan hoever ze willen gaan. Tevreden zijn met kleine veranderingen in het gedrag. Tijd, geduld en energie zijn belangrijk.
- Inschakelen van andere kinderen. Voor kinderen is het van belang een maatje te hebben. Stimuleren als het kind contact zoekt, is erg goed.

5.3.6 Pesten

Voor het ontstaan van pesterijen moeten drie factoren aanwezig zijn: een pester, een slachtoffer en een bepaalde groepsgeest. Pesters zijn meestal even oud of ouder dan de slachtoffers en lichamelijk sterker. Ze zijn vaak extravert en overactief, ze houden van ruwe spelletjes. Zowel jongens als meisjes pesten, zij het op een verschillende manier. Jongens pesten vooral door te schelden en door schoppen en slaan, meisjes gebruiken naast schelden vooral uitsluiting. Het is belangrijk te bedenken dat pesters meestal niet zo'n groot zelfvertrouwen hebben, in tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt. Het blijkt dat zij eerder gevreesd dan geliefd zijn, en dat ze een grote behoefte hebben aan bevestiging en erkenning. Soms zijn pesters ook kinderen die zelf eerder gepest zijn en dit voortaan willen voorkomen.

Het slachtoffer houdt, in tegenstelling tot de pester, niet van geweld of ruwe spelletjes. Het kind is in zichzelf gekeerd, angstig of onzeker. Het durft zich niet te verzetten uit angst nog meer gepest te worden en praat er niet over: klikken zou ook wel eens afgestraft kunnen worden. Slachtoffers hebben een negatief zelfbeeld, twijfelen aan zichzelf en denken vaak dat het onvermijdelijk is dat zij steeds het slachtoffer zijn. Zondebokken hebben altijd iets waardoor ze 'anders' zijn. Dat kan hun uiterlijk zijn (bijvoorbeeld beugel, bril, haar- of huidskleur), maar het kan ook gaan om kleding, hobby's of de manier waarop ze op anderen reageren. Dat anders zijn is wel de aanleiding, maar niet de oorzaak van

pesterijen: niet iedere roodharige wordt gepest.

In elke groep heersen normen over de manier waarop men met elkaar hoort om te gaan. Deze groepsnormen bepalen voor een groot deel of er pesterijen zijn. Pesterijen blijven bestaan, niet alleen omdat er een pester en een slachtoffer zijn, maar ook omdat de groep en de leiding, dit toelaat.

Gepest worden, roept bij kinderen vooral naar binnen gerichte emoties op. Boosheid, onzekerheid en verdriet. Kinderen willen voorkomen dat ze gepest worden en trekken zich daarom vaak terug. Als een kind gepest wordt, kun je dat soms merken omdat het niet veel meer vertelt of niet graag mee wil doen aan activiteiten of omdat het niet met bepaalde kinderen om wil gaan. Er zijn ook kinderen die steun zoeken of die reageren met agressie.

5.3.6.1 Mistverstanden over pesten

'Pesten gaat vanzelf over'

Zolang er niet ingegrepen wordt, gaat pesten gewoon door. Het kan dan zelfs steeds erger worden.

'Pesten is onvermijdelijk en hoort bij het leven'

Onschuldige plagerijen maken deel uit van het dagelijks leven en zullen allicht altijd wel voorkomen. Dat één slachtoffer steeds weer het mikpunt is van pesterijen moet vermeden worden.

'Hef slachtoffer lokt het zelf uit'

Dit is voor een deel inderdaad waar, maar geldt niet in het algemeen. Bovendien is het slachtoffer zich niet bewust van zijn uitlokkend gedrag, hij heeft dit zeker niet gewild en heeft recht op hulp.

'Van pesterijen word je hard'

Toevallige plagerijen kunnen misschien bijdragen tot enige weerbaarheid in de omgang. Pesterijen doen dat zeker niet: de slachtoffers worden overtuigd van hun minderwaardigheid en keren in zichzelf.

5.3.6.2 Mogelijke strategieën:

Voor het gepeste kind:

- Stel het kind gerust door het te vertellen dat je nooit iets zult doen, zonder dat het ervan weet en doe dat dan ook niet. Beloof niet dat je tegen niemand wat zult zeggen, want dan kun je niets aan het probleem doen. Vertel dat je het met andere leidinggevenden moet bespreken om iets te kunnen veranderen.
- In de bibliotheek is veel leesmateriaal over pesten te krijgen. Er zijn ook boeken te vinden die speciaal geschreven zijn voor kinderen en jongeren. Je kunt samen zo'n boekje doorwerken en het kind uitleggen, waarom kinderen pesten. Maak duidelijk dat het nooit aan het kind ligt dat gepest wordt.
- Overleg met de ouders en betrek ze bij de benadering.
- Probeer het kind wat zelfvertrouwen te geven. Geef extra aandacht aan de dingen waar het goed in is.
- Stimuleer het zelfvertrouwen van het kind. Bespreek samen hoe het pestgedrag te voorkomen is.
- Misschien is het kind zolang gepest en heeft het zo weinig zelfvertrouwen, dat je met de ouders zou moeten bespreken of het kind doorverwezen kan worden naar een sociale vaardigheidstraining (verschillende instellingen voor jeugdhulpverlening en -gezondheidszorg bieden dergelijke trainingen).

Voor de pester:

- Vraag hoe het zit met dat pesten. Hij of zij zal het misschien eerst ontkennen of afdoen met 'iemand moet toch tegen een pesterijtje kunnen'. Vraag verder of het om een incident gaat of dat het kind regelmatig andere kinderen pest. Geef aan dat jij het probleem serieus neemt en vindt dat het pesten zo snel mogelijk moet stoppen. Het kan zijn dat het kind onvoldoende in de gaten heeft hoe erg het is wat hij een ander kind aan doet. Leg dat goed uit. Geef aan dat jij pesten afkeurt. Het kan zijn dat het kind ophoudt. Die kans is echter niet zo groot. De groep waarin het kind verkeert, heeft ook een beeld van haar of hem: de stoere bink, de grootste mond.
- Je kunt het kind een boekje uit de bieb over het onderwerp laten lezen en dit later met hem/haar bespreken.
- Het kind kan zeggen dat het gepeste kind het zelf uitlokt. Leg uit dat niemand pesten uitlokt. Anders doen, of andere kleding dragen mag nooit een reden zijn tot pesten.

- Vergeet niet zelf het goede voorbeeld te geven. Oordeel niet te hard of snel over andere mensen, bijvoorbeeld over andere JOL-projecten waar het anders toegaat.

Voor de groep:

- Overleg eerst met het gepeste kind en de pester. Het gepeste kind kan het eng vinden als het pesten in de groep wordt besproken.
- Bespreek het pesten daarna met de groep. Hun gedrag wordt besproken. Wat doen ze, en waarom? Wat zijn de vervelende gevolgen daarvan? Kinderen kunnen leren dat anderen ook gevoel hebben. Je kunt ze dat leren door hun te vragen hoe ze zichzelf zouden voelen in zo'n situatie. Vervolgens vraag je wat ze kunnen doen zodat een ander zich goed voelt.
- Praat niet alleen met het kind dat gepest wordt. Pesten is de verantwoordelijkheid van de kinderen die het doen, niet van het slachtoffer.
- Geef aan dat pesten niet geaccepteerd wordt. Dit moet zowel voor de pester als de groep duidelijk zijn. Ieder kind heeft het recht zich prettig te voelen in een groep, niet alleen degene met de grootste mond, de sterkste of de brutaalste.
- Maak afspraken, zodat je bij het eerste signaal van pesten het gedrag meteen kunt corrigeren.

5.3.7 Klikken, jokken en liegen

We leren kinderen dat klikken niet mag en onsportief is. Volwassenen houden zich echter zelf niet altijd aan deze regel. Dit leidt bij de kinderen tot verwarring. Heel verwarrend is voor kinderen ook dat opvoeders klikken verbieden, tenzij ze er zelf om vragen: 'Wie weet wie dat gedaan heeft? We gaan niet weg voordat jullie zeggen wie het gedaan heeft.'

Kinderen klikken uit verschillende behoeften. Er ontstaat langzaam het gevoel voor goed en kwaad. Het ontwikkelen van besef van wat mag en niet mag kost moeite. Het kind ziet maar al te vaak gedrag dat niet goed is, toch gebeuren. Kinderen zeggen wat anderen hebben gedaan en tasten af of dat wel of niet wordt afgekeurd. Deze reactie is weer bepalend voor het gedrag van het kind. Ook kan een kind klikken om bij de leiding in een goed blaadje te komen. Vooral wanneer een kind zich niet zeker voelt van een positieve mening, zal het die willen kopen door anderen zwart te maken. Het is dan verstandig de oorzaak van het klikken weg te nemen.

Vooral jonge kinderen kunnen moeilijk onderscheid maken tussen fantasie en werkelijkheid. Ze vertellen fantasieën alsof ze waar gebeurd zijn. De werkelijkheid zoals ze die beleven, maar ook hun wensen verwerken ze in die verhalen. Jokken kan een signaal zijn. Een kind verliest zich in de fantasiewereld en verliest tevens het zicht op de realiteit. Een kind kan de werkelijke situatie als te ingrijpend, te problematisch ervaren en vlucht daarom in een schijnwereld. Een eenzaam kind kan bijvoorbeeld de meest fantastische verhalen ophangen over avonturen die het met zijn vrienden beleeft.

5.3.7.1 Mogelijke strategieën:

- Om te achterhalen wat er echt gebeurd is, kun je beter op een later tijdstip nog eens met het kind praten.
- Zeg niet dat het kind jukt, dat maakt een kind eenzaam met zijn belevingen. Bovendien schept het een sfeer van wantrouwen.
- Probeer telkens weer het vertrouwen te herstellen, ieder kind liegt wel eens. Kinderen kunnen liegen om verschillende redenen: liegen om stoer te zijn, uit noodweer of om de lieve vrede.
- Als je merkt dat een kind zelden de waarheid spreekt, dan moet onderzocht worden of er meer aan de hand is. De ouders zouden dan deskundige hulp in kunnen schakelen.

5.3.8 Alcohol, roken en drugs

Met name in de pubertijd vertonen jongeren 'experimenteergedrag'. Binnen bepaalde grenzen is dat goed voor de ontwikkeling van een eigen identiteit. Als leidinggevende ben je meestal minder enthousiast als een tiener uitprobeert tot hoe ver hij bij je kan gaan. Met name als het gaat om roken en drinken, willen de conflicten nog wel eens oplopen.

Het is vaak moeilijk iets aan het gebruik van genotmiddelen te doen. Het drinken van alcohol is algemeen aanvaard. Jongeren zullen bij hun groei naar volwassenheid te maken krijgen met roken en alcohol en ze zullen voor zichzelf een houding over deze zaken moeten ontwikkelen. Meestal beginnen jongeren in het begin van hun puberteit te experimenteren met het gebruik van alcohol en tabak. Aan het gebruik zijn sociale codes verbonden: je wordt geaccepteerd door de groep. De betekenis van alcoholgebruik van jongeren moet je vooral zoeken in zaken als erbij horen, omgaan met risico's,

aftasten van hun eigen grenzen en die van hun ouders of leidinggevend.

Vaak wordt beweerd dat jongeren niet over alcohol en drugs willen praten. Ze willen er inderdaad niet over praten als dat op een bevoogdende wijze gebeurt, maar in het proces van aftasten van grenzen hebben jongeren wel degelijk vragen. Ze vragen om voorbeeldgedrag en informatie van ouders en andere volwassenen. Niet in de vorm van strakke regels over wat wel en wat niet mag. Belangrijk is, hoe je als volwassene zelf omgaat met je eigen grenzen en beperkingen. Jij hebt een rol bij het leren omgaan met en bepalen van waarden en normen van de groep, bijvoorbeeld door de grenzen af te bakenen en door jongeren te confronteren met de consequenties van hun gedrag.

Als leidinggevende bij de JOL ben je geen vervangende ouder, maar wel iemand aan wie kinderen zich kunnen spiegelen en aan wie ze een voorbeeld kunnen nemen. Iedere leidinggevende brengt bewust of onbewust waarden en normen over. Dus drinken en roken verbieden, maar zelf wel drinken of roken geeft een dubbele boodschap.

5.3.8.1 Mogelijke strategieën

- Hoe ziet het drink- en rookgedrag eruit? Zijn er vaste groepjes binnen de groep? Wat wil je veranderen? Zijn er vaste momenten waarop het problematisch is? Welke achtergronden spelen een rol?
- Geef voorlichting. Dat kan terloops, maar ook heel bewust. Je kunt een externe deskundige uitnodigen. Er zijn diverse instellingen (onder andere de GGD-gezondheidscentra in de grote steden) die allerlei hulpmiddelen ontwikkeld hebben voor het geven van voorlichting over alcohol aan verschillende doelgroepen. Benadruk de voordelen van het gewenste gedrag: geen kater, je voelt je fitter. Om de negatieve gevolgen van alcoholgebruik te laten zien, is vooral voor jongeren tot vijftien jaar een confronterende aanpak effectief. Geef mogelijkheden om gedrag te veranderen, bijvoorbeeld vaardigheden om groepsdruk te kunnen weerstaan. Ook hier is het van belang de jongeren zoveel mogelijk te betrekken bij de voorbereiding en opzet van voorlichting. Hoe groter de betrokkenheid, des te meer kans op verandering van hun gedrag.
- Maak nieuwe afspraken. Maak samen met de jongeren afspraken en trek als (bege)leiding één lijn. Je kunt bijvoorbeeld gaan werken aan het opstellen van een reglement. Alcohol helemaal verbieden is lastig. Het is beter jongeren te leren verantwoord om te gaan met alcohol.
- Zorg dat niet alleen de afspraken duidelijk zijn, maar ook de gevolgen van een overtreding ervan. Een officiële waarschuwing, een aantal weken geen toegang. Maak de afspraken samen en reageer consequent op overtredingen. Het principe gewenst gedrag te belonen, werkt ook hier.
- De laatste drie maatregelen zijn nauw met elkaar verbonden. Voorlichting biedt mogelijkheden voor het maken van nieuwe afspraken en het plannen van activiteiten. Alleen met voorlichting, zonder dat die ondersteund wordt door afspraken en activiteiten, zul je weinig bereiken. Met het geven van voorlichting vergroot je de keuzemogelijkheid, door zowel de voordelen als de risico's van gebruik naast elkaar te zetten.

6 Communicatie

Wat je ook organiseert, of het nu een afmatspel is, een dagexcursie of een complete JOL, er zijn een aantal gemeenschappelijk punten waar je rekening mee moet houden.

6.1 Aannames

Een aanname zorgt er meestal voor dat een organisatie en/of activiteit spaak loopt. Een aanname is vaak funest voor de activiteit en komt vaak tijdens de activiteit zelf aan het licht. En dan kost het ineens extra energie. Uitspraken als “Ja maar, ik dacht dat...” of “Het is toch logisch dat...” of “Ik dacht dat we dit en dat...” zijn heel herkenbaar in elke organisatie en gaan vaak samen met extra last-minute werk.

Hoe voorkom je dit nou? Check, check en dubbelcheck. Controleer alles. Verifieer alles. Vraag aan iedereen of alles duidelijk is. Als bij jou iets niet duidelijk is, vraag er naar. Desnoods verstuur je e-mails twee keer en vertel alles twee keer. En vraag je alles twee keer. Als je iets niet terug kan vinden in documenten, ga er dan vanuit dat het niet klopt. Als je twijfelt, ga er dan vanuit dat het niet klopt. Etc. etc.

6.2 Communicatie

Tijdens een organisatie is communicatie alles! Dus:

- Geef aan als je niet iets op tijd af krijgt.
- Laat weten als je niet kunt komen (bij wat dan ook).
- Geef aan wat je van anderen verwacht.
- Herinner jezelf aan bepaalde taken (in je agenda, telefoon, etc.)
- Herinner anderen aan bepaalde taken.

6.3 Regelen op de laatste dag

Op de dag voor de activiteit blijkt dat er zomaar ineens van alles nog moet gebeuren. Mensen hebben dagen niet gecommuniceerd met elkaar en ineens moet iedereen nog gesproken worden en alles moet worden kortgesloten.

Vertrouw dan NIET op e-mail en SMS. Niet iedereen leest elke dag zijn e-mail, en als ze dat al doen vaak één maal per dag. SMS werkt ongeveer hetzelfde. Niet iedereen controleert elke 5 minuten zijn GSM. En dan ga ik er nog vanuit dat de batterijen niet leeg zijn.

M.a.w.: Bel elkaar, spreek eventueel voicemail in en vraag bevestiging. Ga niet passief wachten tot iemand überhaupt reageert op jouw vraag, maar neem actief actie tot je dat antwoord hebt of je bericht hebt doorgegeven.

6.4 Communicatie tussen leiding

6.4.1 Vergaderingen

- Neem altijd je agenda mee, ook al denk je hem niet nodig te hebben.
- Lees van te voren de nodige stukken door. Als je dit nog moet doen tijdens de vergadering, werkt dat vertragend.
- Als je stukken doorleest, doe dit enkele dagen van te voren. Als je er dan achterkomt dat je nog iets moet voorbereiden, dan ben je op tijd.
- Meld je af als je niet kunt komen. Dan wordt er niet op jou gewacht om te kunnen beginnen. Geef eventuele op- en aanmerkingen door, zodat er wel iets met jouw commentaar gedaan kan worden.

6.4.2 E-mail

- Behandel verschillende onderwerpen in een verschillende mail. Zo kan een afgehandeld onderwerp (in een mail) verwijderd worden, terwijl het andere onderwerp (in een mail) nog bewaard kan blijven.

6.5 Afzeggen

- Als je niet aanwezig kunt zijn tijdens een activiteit waar je wel voor in bent gepland, dan ben jij er zelf verantwoordelijk voor, dat iemand anders jouw taken overneemt.
- Meld dit primair bij de organisatie van die activiteit.
- Meld dit secundair bij de programma coördinatoren.

6.6 Tijdens de JOL

- Zorg dat je op tijd afspraken controleert die je met ander leiding gemaakt hebt, zodat je niet 5 minuten van te voren nog dingen met elkaar moet gaan regelen.
- Als iets niet gaat zoals je het gepland hebt, raak dan niet in paniek. Probeer het gewoon op een andere manier te doen. Vraag desnoods hulp aan andere leiding, improviseer iets, maar laat de kinderen zich niet gaan vervelen.

6.7 Communicatie naar buiten

Dit hoofdstuk is primair bedoeld voor leiding die ook contacten hebben naar buiten toe (denk aan ouders, de gemeente, sportburo, etc.) Als jij een excursie regelt, dan zal dit hoofdstuk mogelijk ook interessant kunnen zijn.

6.7.1 Professionaliteit

- Communiceer zoveel mogelijk per brief. E-mail is een minder goede keus, omdat e-mail niet altijd goed gelezen wordt. Mondelinge communicatie (via bijvoorbeeld telefoon) is persoonlijker, maar er gaat vaak veel informatie tijdens het gesprek verloren. Ook begint na een gesprek de informatie al te vervagen.
- Maak brieven op JOL-briefpapier:
 - Dit oogt professioneler dan blanco A4.
 - Deze worden door de ontvangers makkelijker teruggevonden in een stapel andere papieren.

- Briefpapier met logo is reclame.
- Op briefpapier staan vaak al bepaalde gegevens, zoals contactgegevens.

6.7.2 Inhoud

- Bouw de brief als volgt op:
 - Onderwerp.
 - Datum, eventueel locatie.
 - Aanhef.
 - Inleiding.
 - Uitleg.
 - Samenvatting.
 - Afsluiting.
 - Eventueel contactinformatie.
- Controleer achteraf of de volgende items er in staan (indien nodig):
 - Waar is het?
 - Welke datum?
 - Hoe laat?
 - Eventuele kosten?
 - Eventueel materiaal?
 - Is er een deadline voor opgave of afmelding?

7 Problemen in het team

Iedereen is uniek. Iedereen is verschillend. Er zijn leiders en volgers, denkers en doeners. En dat is maar goed ook, want als één type mens ontbreekt, valt het hele team uit elkaar.

Diversiteit maakt het team. Maak gebruik van elkaar eigenschappen, elkaars pluspunten. Accepteer de minpunten van de ander en herinner dat anderen jouw minpunten ook accepteren.

Toch zullen er in een team altijd kleine irritaties zijn. Kleine botsingen of wrijvingen. Dat is niet erg, dat maakt het juist interessant. Mensen leren niet zonder fouten. Mensen groeien niet zonder prikkelingen. Prikkeling kan leiden tot discussie, discussie tot begrip en kennis. Begrip en kennis staat gelijk aan groei.

Echter, er moet dus wel iets gebeuren als er irritaties zijn. Als er niets mee gebeurt, zal er geen discussie ontstaan, en al zal er ook geen begrip worden gecreëerd. De emmer zal langzaam maar zeker vollopen en als die ene druppel over de rand gaat, zal de bom barsten. Barstende bommen in een team leiden vaak tot vertrekkende vrijwilligers. En helaas zijn het vaak de betrokken vrijwilligers die in zo'n geval het eerst vertrekken, immers, de onverschillige vrijwilliger kan het allemaal toch niet al te veel schelen...

7.1 Problemen voorkomen

Om problemen te voorkomen zijn er een aantal zaken die het team van te voren zelf al kan regelen. Veel van deze zaken lijken heel veel op wat we voor de kinderen ook al doen. Logisch, want wij willen graag dat de kinderen ook goed samen werken en dat zij weten waar ze aan toe zijn.

- **Duidelijkheid.** Zorg dat er altijd duidelijkheid in het team is. In het vorige hoofdstuk wordt er uitgebreid ingegaan op communicatie. Gebrek aan communicatie leidt vaak tot onduidelijkheid. Onduidelijkheid leidt tot onzekerheid en aannames. Dit leidt tot irritatie.
- **Regels.** Spreek van te voren regels af. Regels hoe je met elkaar om gaat, hoe je met kinderen omgaat, etc. Spreek deze regels af voordat de JOL begint. Hier zijn vergaderingen uitstekend geschikt voor. Tijdens een JOL moet je dit discussies over wat wel en wat niet mag zoveel mogelijk voorkomen. 's Avonds moet het vooral gezellig zijn, en geen moraal debat over wat wel en niet kan en mag.
- **De baas.** Tijdens de activiteiten is het belangrijk dat men weet wie op dat moment "de baas" is. Uiteraard blijft de projectleiding altijd eindverantwoordelijk, maar tijdens een activiteit is het aan te raden dat er één of twee speelleiders zijn. Zij bepalen wanneer het spel start en stop en wat de regels zijn. Misschien dat jij, als vrijwilliger, het er niet mee eens is, maar dat is voor later, niet voor dat moment. Ook 's avonds, als er een paar mensen zijn die op het kamp passen, is het praktisch om te weten wie verantwoordelijk is. Dit klinkt misschien autoritair, maar nogmaals: of iets wel of niet kan of mag wordt door de hele groep bepaald tijdens een vergadering, niet tijdens de JOL.
- **Teambuilding.** Mensen die elkaar kennen zullen meestal beter met elkaar kunnen samenwerken dan mensen die elkaar nog nooit gezien hebben. Mensen die elkaar net leren kennen zitten vol met vooroordelen en aannames richting elkaar. Ze weten nog niet val elkaar wat elkaar plussen en minnen zijn en vullen dit vraagstuk maar al te snel op met eigen invulling. Probeer elkaar daarom voor de JOL te leren kennen.
- **Programma.** Bereid je programma goed voor. Een goed voorbereid programma zorgt ervoor dat iedereen weet waar ze aan toe zijn. Iedereen weet wie wat waar moet doen. Uiteraard mag er tijdens de JOL geïmproviseerd worden, maar zorg ervoor dat improvisatie gebeurt omdat het zo uitkomt, niet omdat het een must is omdat het programma niet klopt. Dat laatste leidt namelijk alleen maar tot stress.
- **Rust.** Als iedereen is uitgerust zullen er minder irritaties ontstaan. Mensen kunnen meer hebben van elkaar. Mensen zijn vrolijker. Zorg er daarom voor dat men tijdens de JOL genoeg rust neemt. Stoer opblijven tot een uurtje of 4 's nachts is misschien wel leuk, maar overdag wordt de prijs betaald.
- **Afspraken naleven.** Binnen het team zijn afspraken gemaakt. De hierboven besproken regels zijn ook afspraken. Sommige afspraken zijn er met de hele groep, en sommige zijn gemaakt met individuen. Elk persoon is verantwoordelijk voor het naleven van deze afspraken. Echter de projectleiding is eindverantwoordelijk om te zorgen dat iedereen deze afspraken nakomen. Het is

daarom belangrijk voor projectleiding om het lef te hebben om mensen aan te spreken op het niet naken van afspraken. Dit is erg moeilijk om te doen maar is wel erg belangrijk. Als dit niet gebeurt kan dit bij meerdere personen leiden tot irritaties, gevoel van ongelijke behandeling, gevoel van onrecht, onverschilligheid, het kopiëren van het foute gedrag en in het ergste geval: vertrek.

7.2 Praat erover

En toch zullen er irritaties ontstaan... Hoe gaan we daar dan mee om?

Eigenlijk heel simpel: praat erover! Maar voor de meeste mensen is dit gemakkelijker gezegd dan gedaan...

Je kunt er voor kiezen om je mond te houden. Je kunt de goede lieve vrede bewaren. Je kunt het voor jezelf relativeren: klagen of kritiek geven is nooit leuk voor de groepssfeer.

Wat je echter niet moet vergeten is dat jij mogelijk niet de enige bent. En misschien is die ander zich helemaal niet bewust van zijn gedrag. Mogelijk heb jij hem verkeerd begrepen? Hier kun je alleen maar achter komen door je mond open te trekken.

7.2.1 Eén op één

Als je een irritatie voelt, stop deze dan niet weg, maar geef het ook even de tijd. Om direct iemand ermee om de oren te slaan, is meestal niet prettig. In de eerste plaats ben jij misschien op dat moment nog te prikkelbaar om zo'n gesprek te beginnen; laat het eerst even zakken. In de tweede plaats zijn jullie op dit moment misschien met iets bezig wat veel belangrijker is: de activiteit of iets anders. En als laatste zijn er nu misschien mensen in de buurt die hier niets mee van doen hebben.

Wacht even of op het juiste moment en spreek de persoon even aan. Zeg datgene wat je zeggen wil. Meer hierover in hoofdstuk "Kritiek geven"

7.2.2 Evaluatie

Periodiek tijdens de JOL evalueren kan veel oplossen en problemen voorkomen. Behandel met het team de dag. Bepaal wat er goed en minder goed ging.

De evaluaties gaan echter vaak over het programma en de activiteit. De invulling en de ervaring van de vrijwilligers komt dan vaak minder aan bod. Het argument "...maar de kinderen vonden het in ieder geval erg leuk" zegt misschien wel iets over de beleving van de kinderen, maar zegt niets over de beleving van de spelers, de deelnemende leiding, etc.

Toch is de evaluatie een goede plek om ongenoegen te uiten over hoe bepaalde dingen gedaan zijn. Durf ook te vertellen wat je dwars zit. Je bent immers een team. Probeer het met elkaar op te lossen.

Een paar weken na de JOL kan er ook een evaluatie gehouden worden. Dit is een evaluatie om de hele JOL nog eens te overzien en het functioneren van het hele team in het algemeen. Uiteraard kun je ook wachten tot die evaluatie, maar dan is de JOL alweer voorbij en heb jij misschien geen leuke JOL gehad...

7.3 Kritiek geven⁶

Kritiek geven gaat een stuk makkelijker als je weet waarover je het wilt hebben en wat je wilt bereiken. Dat betekent dat je eerst bij jezelf te rade moet gaan. Wat is het precies waar je kritiek op hebt? Waar stoor je je aan? Welk effect heeft het gedrag van je gesprekspartner op jouw functioneren? Welke voorbeelden kun je noemen?

Als je het antwoord scherp hebt, probeer je de kritiek zó te brengen dat je gesprekspartner hem begrijpt. In heldere bewoordingen, neutraal geformuleerd zonder beschuldigingen.

⁶ Bron: <http://www.leren.nl/cursus/sociale-vaardigheden/kritiek/kritiek-geven.html>

Geef effectief kritiek:

7.3.1 Begin met een compliment

Begin met een compliment. Dit is geen gouden regel, maar wel een goed begin. Het is vaak al te gemakkelijk om alleen iemands negatieve eigenschappen te zien. Denk eens na over zijn of haar pluspunten.

Je kunt op deze manier het verhaal ook gemakkelijk inleiden. Complimenteer de globale prestaties of eigenschappen van de persoon, en schakel daarna over op dat ene kleine minpuntje.

Voorbeeld:

Niet: *"Tijdens je speluitleg bakte je er niets van."*

Maar: *"Je bent vandaag erg leuk en goed bezig geweest met de kids, alleen je speluitleg ging niet helemaal briljant."*

7.3.2 Beschrijf het gedrag dat je hebt waargenomen

Verlies je niet in generalisaties of in observaties van anderen; beschrijf alleen gedrag dat je zélf hebt waargenomen. Geef dus ook geen conclusies, want deze zouden wel eens erg voorbarig kunnen zijn.

Voorbeeld:

Niet: *"Jij komt elke morgen altijd te laat."*

Maar: *"Vanmorgen, toen we om 9:30 waren begonnen, was jij nog niet aanwezig."*

Niet: *"Jij doet naar de kinderen altijd zo dominant."*

Maar: *"Je schreeuwde vanmorgen tegen de kinderen."*

7.3.3 Geef aan welk effect dat gedrag op je heeft

Wat doet het met je? Waarom irriteert het je? Laat je gevoel spreken. Vermijd het opgeheven vingertje ("jij") en gebruik ik-boodschappen.

Voorbeeld:

Niet: *"Jij loopt de kantjes ervan af en je gedraagt je onbeschoft."*

Maar: *"Ik krijg daardoor het gevoel dat je die afspraak niet serieus neemt. Het maakt mij onzeker en het weerhoudt mij ervan je bij het vervolg te betrekken."*

7.3.4 Laat je gesprekspartner reageren

Geef de ander de gelegenheid te reageren. Check of je boodschap is overgekomen en of de ander zich in jouw waarneming herkent. Is dat niet het geval, licht je boodschap dan toe met aanvullende voorbeelden.

Voorbeeld:

"Begrijp je wat ik bedoel?"

"Kun je je dat voorstellen?"

7.3.5 Beschrijf het gewenste gedrag

Maak duidelijk welk gedrag je liever zou zien. Kritiek geven is immers makkelijk, maar probeer zelfs ook een oplossing aan te dragen.

Voorbeeld:

"Ik vind het prettiger als we als team optrekken. Ik zou het fijn vinden om samen naar zakelijke afspraken te gaan zodat we vooraf een rolverdeling en gespreksstrategie kunnen afspreken. Dan voel ik me gesteund."

7.3.6 Verken oplossingen of achtergronden

Als je met je gesprekspartner op hetzelfde niveau zit, kun je op zoek gaan naar achtergronden en oplossingen. Neem de tijd. Stel open vragen. Zo geef je de ander de ruimte om zaken te verduidelijken of toe te lichten. Vul niet in wat je dént dat de ander bedoelt, hoed je voor interpretaties en stel je

open en coöperatief op.

Door sámen te zoeken naar oplossingen en achtergronden, verwerf je draagvlak voor het vervolg. Je gesprekspartner voelt zich medeverantwoordelijk en zal zich ervoor inzetten afspraken in te lossen.

Open vragen:

Wat? (Wat is er aan de hand? Wat houdt je bezig?)

Waarom? (Waarom doe je dat?)

Hoe? (Hoe komt dat? Hoe wil je aanpakken?)

Waar? (Waar denk je dat dit toe leidt?)

Wie? (Wie heb je op het oog?)

Wanneer? (Wanneer kunnen we starten?)

Luister actief

In deze fase komt het erop aan actief te luisteren. Wat je gesprekspartner zegt, biedt immers aanknopingspunten om tot een oplossing te komen.

7.3.7 Tips

- Vraag door op onduidelijkheden: "Wat bedoel je met ...?", "Kun je een voorbeeld noemen?"
- Laat je gesprekspartner merken dat je luistert. Onderhoud oogcontact, knik en "hum".
- Neem de tijd. Laat ook in je lichaamshouding zien, dat je ruimte biedt om de ander te laten vertellen. Zit niet met de armen over elkaar (defensieve houding) en kijk niet steeds op je horloge (haast!) maar neem een ontspannen houding aan.
- Val niet in de rede. Vul woorden niet in, maak zinnen niet af. Geef je gesprekspartner de gelegenheid om zelf zijn woorden te zoeken, óók als dat even duurt.
- Kom niet meteen met een reactie of oplossing. Zoek sámen naar achtergronden en oplossingen. Dat is de beste opstap naar het vervolg.

7.4 Kritiek ontvangen

Wie kritiek krijgt, heeft de neiging in de verdediging te gaan. Jammer. Wie kritiek ziet als een kans om zijn prestaties te verbeteren, doet er juist zijn voordeel mee.

Hoe? Door goed te luisteren, toelichting te vragen en vervolgens te wikken en wegen of je er iets mee gaat doen en wat precies. Een positieve houding loont.

Stel je open voor kritiek:

7.4.1 Luister actief

Wie kritiek ontvangt, is gebaat bij actief luisteren. Dat houdt in dat je verbaal én non-verbaal laat zien dat je aandacht hebt voor wat je gesprekspartner te zeggen heeft.

Voorbeelden:

- Knikken, hummen.
- Aantekeningen maken.
- Open houding (oogcontact, spiegelen).

7.4.2 Vraag om toelichting

Is je niet helemaal duidelijk wat de ander bedoelt, vraag dan om een toelichting. Probeer de kritiek te begrijpen. Vraag door naar wat de ander precies bedoelt. Check of je de boodschap goed hebt begrepen door te luisteren, samen te vatten en door te vragen.

Voorbeeld:

"Je zegt dat het je stoorde dat ik te laat was. Wanneer was dat precies? Wat hadden we afgesproken?"

7.4.3 Toon waardering

Een gouden regel is de ander te bedanken voor zijn informatie. Dat voelt misschien wat vreemd, maar als je kritiek ziet als een kans in plaats van als een bedreiging is het zo gek nog niet: de ander geeft je immers informatie waarmee jij je voordeel kunt doen.

Voorbeeld:

"Ik was me er niet van bewust dat mijn gedrag dit effect had. Ik stel het op prijs dat je me dit vertelt."

7.4.4 Wik en weeg

Degene die kritiek ontvangt, beoordeelt zelf wat hij met de feedback gaat doen. Vind je de kanttekeningen terecht of onterecht? Herken je wat de ander zegt? Kun je er iets mee? Wil je iets aan je gedrag veranderen?

Schiet in geen geval in de verdediging. Beter is het om op zoek te gaan naar alternatieven of achterliggende redenen.

Voorbeeld:

Niet: *"Ja maar, ik heb je al drie keer verteld waarom ik te laat was."*

Maar: *"Je zegt dat je door mijn gedrag het gevoel hebt dat ik je niet serieus neem. Hoe kan ik je laten merken dat dat wél zo is?"*

7.4.5 Doe iets met de kritiek

Laat de feedbackgever weten wat je met zijn commentaar doet. Als je besluit er niets mee te doen, zeg je het ook.

Voorbeeld:

"Ik heb gehoord wat je zei maar ik ben het niet met je eens. De reden is"

"Ik heb gehoord wat je zei en ik ben het met je eens. Volgende keer maken we vooraf afspraken over een zakelijk overleg. We gaan er samen heen en spreken onze rolverdeling nog even door."

7.4.6 Tips

- Hoed je voor emotionele uitbarstingen of nodeloos gesteggel.
- Zet de zaak in perspectief. Wat overkomt je eigenlijk? Is het een onoverkomelijke ramp of een omkeerbaar iets? Maak de zaak niet onnodig groot; zet de kritiek in het juiste perspectief.
- Hoed je voor "welles-nietes". Laat je gesprekspartner zijn verhaal doen. Maak er geen welles-nietes spelletje van. Ben je het helemaal niet eens met wat de ander over je zegt? Zeg dat dan zonder omhaal, in neutrale bewoordingen en klare taal. Laat de ander reageren en probeer samen tot consensus te komen.

"Ik herken me niet in je kritiek. Mijn beleving is"

7.5 Meer weten?

Kijk ook eens op:

- <http://www.leren.nl/cursus/sociale-vaardigheden/kritiek/>
- <http://www.heinpragt.com/menswerk/kritiek.php>
- <http://www.vacature.com/scripts/indexpage.asp?headingID=2527>

7.6 Vertrouwenspersonen

Elke JOL heeft minimaal één vertrouwenspersoon. Een vertrouwenspersoon is iemand die je in vertrouwen kan nemen over bepaalde zaken die je dwars zitten. Zij kunnen klachten aanhoren en eventueel feedback geven. Ze kunnen helpen om irritaties te relativiseren. En soms is even afreageren al datgene wat even nodig was.

Als de vertrouwenspersonen op een bepaald moment dezelfde klacht regelmatig hoort terugkomen, dan kan deze in actie komen. In overleg met het projectteam kan er overlegd worden (zonder namen van melders te noemen) hoe dit permanente irritatieprobleem opgelost kan worden.

7.7 Seksueel ongewenst gedrag

We hopen het nooit mee te maken maar er is altijd kans dat een leidinggevende zijn handjes niet netjes kan thuishouden. Daarom zijn er de volgende regels opgesteld:

- De vrijwilligers heeft de plicht elk vermoeden van seksueel misbruik te melden bij de vertrouwenspersoon.
- De vrijwilligers mag zelf het vermoedelijke slachtoffer en/of beschuldigde niet uithoren, d.w.z. aan waarheidsbevinding doen.
- De vrijwilligers mag heeft na een melding een voorlopige zwijgplicht.
- Als je vragen hebt omtrent dit onderwerp, stel deze dan aan je vertrouwenspersoon.

8 Stichtingszaken

8.1 Adressen

Voorzitter:

Harold de Pater
Houtmanstraat 9 – 1817 EK Alkmaar
072- 5 200 688 of 06- 10 03 90 44
voorzitter@jolalkmaar.nl

Secretaris:

Olga Mahn
Koevoetstraat 5
1825 MH Alkmaar
072-561 64 06
secretariaat@jolalkmaar.nl

Penningmeester:

Johan Gunst
Schermerweg 16
1821 BH Alkmaar
072-511 15 47
penningmeester@jolalkmaar.nl

8.2 Inleveren bij de stichting

Tijdens de JOL is het handig om er rekening mee te houden dat de stichting na afloop van het project een aantal zaken van je weten moet.

8.2.1 Materiaalcommissie

De materiaalcommissie wil een uitgebreide materiaallijst hebben en wil weten waar alles opgeslagen is. Dit i.v.m. de verzekering.

8.2.2 Penningmeester

De penningmeester wil de volgende items ontvangen, meestal binnen een maand na afloop van de JOL

- Kasboek met daarin alle uitgaven verantwoord die van het geld van de stichting zijn gedaan.
- Lijst met aantal kinderen (kleuters en oudere kinderen apart) die per dag op jouw project aanwezig zijn geweest.
- Lijst met namen, adressen en geboortedata van alle leiding.
- Lijst wanneer welke leiding aanwezig was.

8.2.3 Secretariaat

Het secretariaat heeft een verslag nodig van jullie project.

Liefst met wat foto's. Dit verslag wordt gebruikt in het jaarverslag wat o.a. naar de gemeente gaat. Dit verslag geeft een beeld wat wij als JOL met de ontvangen subsidiegelden hebben gedaan.

8.3 Leidinggeld

Namens de stichting wordt er na afloop van de JOL het zgn. leidinggeld uitgekeerd. Dit wordt berekend aan de hand van het aantal kinderen dat geweest is en het aantal leiding wat aanwezig was. Sommige projecten keren dit geld uit aan de leiding, andere projecten gebruiken het leiding geld om

bijvoorbeeld eten en drinken voor de leiding van te kopen tijdens de JOL.

Dit leidinggeld wordt pas uitgekeerd als ALLE bovenstaande dingen zijn ingeleverd. Geen jaarverslag bijvoorbeeld = geen geld.

8.4 Verzekeringen

De stichting (SVA) heeft een verzekering afgesloten waarbij de leiding verzekerd is tegen aansprakelijkheid bij ongevallen met de kinderen. Voor meer informatie over deze verzekering kun je terecht bij de secretaris van de stichting.

Je bent dus niet verzekerd voor de spullen die je meeneemt naar de JOL, tenzij je dit zelf regelt. In sommige gevallen dekt je eigen (doorlopende) reisverzekering verlies of diefstal van je kostbaarheden als je op "vakantie" bent in je eigen woonplaats. Controleer dit op de polis als je het zeker wilt weten.

8.5 Algemene verplichtingen bij schade⁷

Zodra de projectleider of diens plaatsvervanger kennis draagt van een gebeurtenis, waaruit voor de Stichting Vakantiebesteding Alkmaar of onze verzekeringsmaatschappij een verplichting tot schadevergoeding kan voortvloeien, is hij verplicht:

1. Alle maatregelen te nemen ter beperking van de schade, maar overigens niet over te gaan tot herstel, opruiming van beschadigde goederen of restanten of vervanging na schade, voordat expertise in opdracht van de verzekeringsmaatschappij heeft plaatsgevonden.
2. Zo spoedig mogelijk die gebeurtenis via de secretaris van de Stichting Vakantiebesteding Alkmaar te melden.
3. In geval van aanrijding, diefstal, inbraak of vandalisme meteen aangifte te doen bij de politie.
4. Een juiste en volledige schriftelijke opgave te doen omtrent de schadeveroorzakende gebeurtenis.
5. Alle op deze gebeurtenis betrekking hebbende bescheiden (bijvoorbeeld foto's en getuigenverklaringen) ter beschikking te stellen van de verzekeringsmaatschappij, eventueel via de secretaris van de Stichting Vakantiebesteding Alkmaar.
6. Zich te onthouden van alles wat de belangen van de verzekeringsmaatschappij zou kunnen schaden. Nogmaals: zeg géén schadevergoeding toe en erken nóóit aansprakelijkheid.
7. Alle door de verzekeringsmaatschappij of haar gemachtigde verlangde medewerking te verlenen en de gegeven aanwijzingen strikt op te volgen.

⁷ Bron: Calamiteitenplan van de SVA.

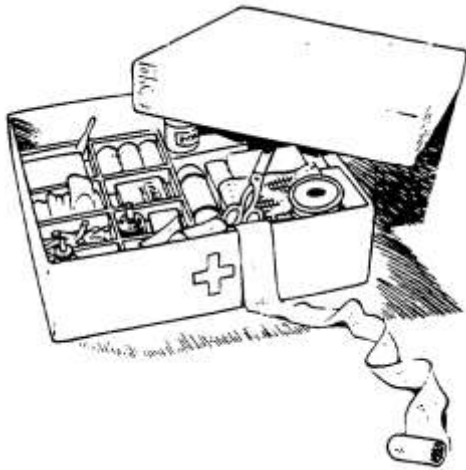
9 Procedures bij noodgevallen

9.1 EHBO-procedure

Er is altijd iemand van het projectteam bij de leidingtent aanwezig. Hier kun je terecht met vragen, problemen en EHBO.

Mocht er onverhoopt iets gebeuren, houdt je dan aan de volgende stappen:

- Blijf bij het kind en de rest van de groep.
- Vraag andere leiding om hulp. Bel met je mobiel of roep gewoon.
- Beoordeel samen de ernst van het ongeval:
 - Kleine verwonding (schaafwond, spijker, insecten beet, splinter, pols of enkel blessure): **Kind meenemen naar de leidingtent.**
 - Ernstige val, bewusteloos, erge pijn, grote wond: **Altijd laten liggen.**
- Iemand van het project team waarschuwen. Deze beoordelen de actie.
- Terug naar je plek bij de rest van je groep.
- Nooit zelf 112 bellen, altijd in overleg met het project team.

9.2 Procedure ongevallen

- Let op je eigen veiligheid (b.v. instortende hutten).
- Stel het slachtoffer gerust.
- Verleen 1e hulp.
- Kijk hoe ernstig het is.
- Als het ernstig lijkt laat iemand 112 bellen en geef door:
 - **Vertel of je ambulance(s), brandweer of politie nodig hebt**
 - **Vertel om hoeveel mensen het gaat**
 - **Vertel waar je staat, het adres of straatnaam.**
 - **Naam van de beller.**
- Zorg dat iemand aan de weg staat om de hulpdiensten de weg te wijzen.
- Als het te lang duurt bel dan nog een keer.
- Licht naaste verwanten in.
- Zorg zo nodig voor begeleiding naar het ziekenhuis.
- Maak zo mogelijk foto's van de ongeval situatie.
- Meld het ongeval bij de voorzitter en de secretaris van de Stichting Vakantiebesteding Alkmaar .
- Houd contact met het ziekenhuis over de stand van zaken en begeleid naaste verwanten.
- Een lijst met belangrijke telefoonnummers wordt bij aanvang van de JOL aan alle leiding uitgedeeld.

9.3 Ontruimingsplan

- Spreek met elkaar een alarmsignaal af, bijvoorbeeld meerdere keren toeteren met een gastoeter. Als dit signaal gegeven wordt dient iedereen het terrein te verlaten en te verzamelen op een afgesproken plek.
- De aangestelde “veggers” blijven achter en gaan na of het hele terrein waar gespeeld is daadwerkelijk is verlaten.
- Alle leiding nemen de kinderen uit hun groepje mee.
- Ze melden zich bij de aangestelde “teller”.

De teller heeft meegenomen:

- Lijst van aanwezige kinderen en leiding.
- EHBO koffer.
- De lijst met gegevens over kinderen en leiding.

- De veggers (met evt. nog kinderen) melden zich als laatste bij de teller.
- Als de teller alle kinderen en leiding heeft afgestreept, geeft de teller dit door aan het projectteam.

10 Taakverdeling

Hieronder volgen een aantal taken binnen ons projectteam. Sommige taken worden door één persoon gedaan, andere taken zijn verdeeld over meerdere personen. Soms heeft één persoon ook meerdere taken. De projectleider, de vervangend projectleider en de materiaalmeester staan ook officieel ingeschreven bij de stichting (SVA).

10.1 Projectleider

Dit is de eindverantwoordelijke voor alles wat er gebeurt. De projectleider is ook verantwoordelijk voor de communicatie met de stichting, de ouders, de gemeente en andere instanties.

10.2 Vervangend projectleider

Deze vervangt de projectleider als deze afwezig is.

10.3 Materiaalmeester

Deze is verantwoordelijk voor al het materiaal dat nodig is tijdens de JOL. Hij zorgt dat het materiaal op tijd aanwezig is en onderhouden wordt. Hij zorgt ook dat het materiaal van en naar de opslag vervoerd wordt. De materiaalmeester heeft ook zitting in de materiaalcommissie van de stichting.

10.4 Penningmeester

Alles wat met de financiën te maken heeft is de verantwoordelijkheid van de penningmeester. Alle uitgaven die gedaan moeten worden aan voorbereiding, spelmateriaal e.d. moeten ter goedkeuring aan de penningmeester worden voorgelegd. Tijdens het project zorgt hij ervoor dat iedere dag de inkomsten en uitgaven bijgehouden worden. Na afloop van het project is de penningmeester verantwoordelijk voor het financieel verslag dat aan de stichting moet worden overlegd. Hier hoort ook het overzicht van de aanwezige kinderen en leiding bij.

10.5 Programmacoördinator

Dit is degene die zorgt dat de programma's voor de 6+ en de 6- georganiseerd gaan worden. De programma coördinator zorgt ervoor dat degenen die het moeten gaan uitvoeren op tijd bij elkaar komen, hij helpt met ideeën verzinnen en controleert of iedereen zijn werk wel gedaan heeft. Bij ons project is dit een programma team dat uit drie personen bestaat. Iedere leeftijdsgroep heeft eigen coördinator en één persoon heeft het totaal overzicht en zorgt voor de gezamenlijke activiteiten.

10.6 Speciale taken

Tijdens de JOL zijn er zijn bepaalde extra taken welke toebedeeld moeten worden aan één of twee vaste personen. Denk aan:

- Kinderen inschrijven en laten betalen.
- Wie is verantwoordelijk voor eten, drinken, tafel dekken, etc.? (corveelijst maken).
- Aanspreekpersonen voor ouders (denk aan medicijngebruik).
- EHBO.
- Iemand die verantwoordelijk is voor de veiligheid, de ontruimer of veger en weet hoeveel mensen/kinderen er die dag op het terrein zijn.

11 Aantekeningen

A series of 25 horizontal dotted lines for taking notes.